

บทที่ 4

การพักบังคับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทย

ในบทนี้จะศึกษาถึงรูปแบบและขอบเขตการบังคับใช้ของการพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการ ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 หมวดที่ 3/1 กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายไทยนั้น ไม่ได้เพียงแค่ระงับสิทธิในการฟ้องร้องบังคับคดีตามสิทธิเจ้าหนี้แต่ละรายเท่านั้น แต่ยังระงับหรือจำกัดอำนาจของคณะกรรมการหรือผู้บริหารลูกหนี้ไม่ให้กระทำการใดที่เป็นไปในทางจำหน่ายสิทธิหรือก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามหน่วยงานของรัฐที่ควบคุมการดำเนินกิจการของลูกหนี้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ และยังห้ามมิให้หน่วยงานที่ให้บริการทางสาธารณูปโภคหยุดให้บริการลูกหนี้อีกด้วย

4.1 กระบวนของการพักบังคับชำระหนี้

การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 หมวดที่ 3/1 กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เป็นบทบัญญัติที่ได้รับการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2541 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่กำหนดให้มีการนำกระบวนการฟื้นฟูกิจการมาใช้ในกฎหมายล้มละลาย และยังคงบังคับใช้อยู่จนถึงปัจจุบันโดยมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในเรื่องนี้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการแก้ไขกฎหมายล้มละลายครั้งล่าสุดแต่อย่างไรก็ดีวัตถุประสงค์ของการพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการนั้น เพื่อที่จะรักษาทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ไว้ไม่ให้ถูกแยกขายเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย ให้โอกาสให้ลูกหนี้ได้มีเวลาที่จะเจรจาประนอมหนี้และปรับโครงสร้างกิจการกับบรรดาเจ้าหนี้ ทั้งหลายและทำแผนฟื้นฟูกิจการโดยไม่ถูกรบกวนจากการบังคับชำระหนี้ตามสิทธิของเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือ กิจการของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้

การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 ของประเทศไทย เป็นบทบัญญัติที่ประยุกต์เอา แนวคิด รูปแบบ ขอบเขตของการพักบังคับชำระหนี้โดยอัตโนมัติ (Automatic stay) ซึ่งบัญญัติไว้ใน Chapter 3

Case Administration : Subchapter 4 Administrative powers ซึ่งนำไปใช้กระบวนการฟื้นฟูกิจการภายใต้ Chapter 11 Reorganization ใน Bankruptcy Code ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ United State Code และการพักบังคับชำระหนี้อันมีลักษณะเป็นการผ่อนเวลาชำระหนี้ซึ่งบัญญัติไว้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการที่เรียกว่า “Administration Order” หรือ “คำสั่งให้จัดการทรัพย์สิน” ใน Insolvency Act 1986 ของประเทศอังกฤษ มาผสมผสานกับแนวความคิดทางด้านกฎหมายล้มละลายในเรื่องที่เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการฟื้นฟูลูกหนี้ของประเทศไทย

4.2 การเริ่มต้นและการสิ้นสุดของการพักบังคับชำระหนี้

การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการเป็นมาตรการที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณา¹ ไม่ว่าจะกรณีใดที่ลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอเองหรือเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้เป็นผู้ยื่นคำร้องขอไม่ว่าจะโดยความสมัครใจของลูกหนี้หรือไม่ก็ตาม² ซึ่งแตกต่างจากการพักบังคับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกา³ และการผ่อนเวลาชำระหนี้ในกระบวนการจัดการทรัพย์สินของประเทศอังกฤษ⁴ ซึ่งจะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการหรือขอจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ต่อศาล การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการจะเกิดขึ้นโดยอัตโนมัติทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณาโดยไม่คำนึงว่าเจ้าหน้าที่ ลูกหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจะได้ทราบถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้พิจารณาหรือไม่* ดังนั้นเจ้าหน้าที่ ลูกหนี้หรือผู้ถูกจำกัดสิทธิจึงไม่อาจ

¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 วรรคแรก

² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/2 ประกอบมาตรา 90/4

³ 11 U.S.C. Section 362 (c) (1)

⁴ Insolvency Act 1986 , Section 10

* แม้ว่าพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/9 จะกำหนดว่าเมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณา ให้ศาลประกาศคำสั่งรับคำร้องขอและวัน เวลา นัดไต่สวนคำร้องขอในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับ ไม่น้อยกว่าสองครั้งห่างกันไม่เกินเจ็ดวัน กับให้ส่งสำเนาคำร้องขอแก่เจ้าหน้าที่ทั้งหลายเท่าที่ทราบและแก่นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทหรือนายทะเบียนนิติบุคคลที่เกี่ยวข้อง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัย หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการของลูกหนี้ ให้ทราบถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอ

อ้างเอาความไม่รู้ถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอมากระทำละเมิดข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้

การพักบังคับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการจะมีผลบังคับใช้เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้พิจารณา มิใช่วันที่ไปยื่นคำร้องขอต่อศาล โดยเมื่อไปยื่นคำร้องขอต่อศาลแล้วศาลจะต้องมีคำสั่งคือ สั่งรับคำร้องขอไว้พิจารณา การพักบังคับชำระหนี้จึงจะเริ่มต้นมีผลบังคับใช้ แต่ถ้าศาลสั่งเป็นอย่างอื่น เช่น สั่งไม่รับคำร้องขอ จะถือเป็นการสั่งไม่รับคำคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 18 ซึ่งผู้ร้องขอมีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 227 หรือหากศาลเห็นว่าคำร้องขอที่ยื่นมานั้นมีเอกสารประกอบไม่ครบถ้วนหรือมิได้วางเงินค่าธรรมเนียมให้ถูกต้องแล้วศาลมีคำสั่งให้คืนคำร้องขอนั้นไปให้ทำมาใหม่ให้ถูกต้อง หรือให้แก้ไขเพิ่มเติม หรือวางเงินค่าธรรมเนียมหรือเงินประกันให้ถูกต้อง คำสั่งศาลเหล่านี้ถือว่ายังมีคำสั่งรับคำร้องขอ ดังนั้นการพักบังคับชำระหนี้จึงยังไม่เริ่มต้นมีผลบังคับใช้

การพักการบังคับชำระหนี้จะมีผลบังคับใช้เป็นการชั่วคราวในระหว่างที่มีการดำเนินการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และจะสิ้นผลบังคับในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลา หรือมีเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้นดังต่อไปนี้⁶

4.2.1 วันครบกำหนดระยะเวลาตามแผน

ในแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะใช้ในการดำเนินการชำระหนี้ ปรับโครงสร้างของกิจการ ตามแผนฟื้นฟูกิจการว่าจะมีกำหนดดำเนินการเสร็จเมื่อใด ซึ่งตามกฎหมายแล้วจะกำหนดให้มีระยะเวลาดำเนินการไม่เกิน 5 ปี⁷ ซึ่งเป็นระยะ

และกำหนดนัดไต่สวนคำร้องขอก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวันก็ตาม แต่บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเพียงการกำหนดวิธีการปฏิบัติของศาลเพื่อเป็นการสะดวกต่อการดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปเท่านั้น การที่เจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้จะได้ทราบถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอหรือไม่นั้น ไม่มีผลต่อการเริ่มต้นมีผลบังคับใช้โดยอัตโนมัติของการพักบังคับชำระหนี้ จะมีผลก็แต่เพียงการพิจารณาในเรื่องผลของการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนและความรับผิดชอบเนื่องมาจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้เท่านั้น

⁶ สุนทร มณีสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายฟื้นฟูกิจการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2542), หน้า 52-53

⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 วรรคแรก

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/42 (9)

เวลาที่เหมาะสมที่จะดำเนินการตามแผนสำเร็จและเป็นระยะเวลาที่พอสมควรแล้วต่อการจำกัดหรือระงับสิทธิของเจ้าหนี้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้ในการที่จะบังคับตามสิทธิของตน ดังนั้นเมื่อถึงวันครบกำหนดระยะเวลาตามแผนแล้วไม่ว่าการฟื้นฟูกิจการนั้นจะสำเร็จตามแผนแล้วหรือไม่ก็ตาม การพักบังคับชำระหนี้จะสิ้นสุดผลการบังคับใช้ในทันทีเมื่อครบกำหนดเวลาโดยอัตโนมัติ เว้นแต่ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาตามแผนแล้ว แต่เป็นที่แน่ชัดว่าแผนได้ดำเนินการมาใกล้จะสำเร็จแล้ว ศาลอาจจะขยายระยะเวลาดำเนินการตามแผนต่อไปอีกตามสมควรแก่กรณี ซึ่งกรณีเช่นนี้การพักบังคับชำระหนี้ย่อมมีผลบังคับใช้ต่อไปโดยอัตโนมัติ⁸ และจะสิ้นสุดเมื่อมีการดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือเมื่อศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการหรือมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไว้เด็ดขาดต่อไป⁹

4.2.2 วันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน

เมื่อปรากฏว่ามีการดำเนินการชำระหนี้ ปรับโครงสร้างของกิจการเป็นผลสำเร็จตามที่กำหนดไว้ในแผนฟื้นฟูกิจการแล้ว ไม่ว่าจะครบกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ในแผนแล้วหรือไม่ การพักบังคับชำระหนี้จะสิ้นสุดในวันที่มีการดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนนั้น

4.2.3 วันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ

การที่ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ อาจเกิดขึ้นได้หลายกรณี ดังนี้

(1) ศาลได้ไต่สวนคำร้องขอฟื้นฟูกิจการแล้วเห็นว่าข้อเท็จจริงไม่ครบองค์ประกอบตามมาตรา 90/3^{*} หรือไม่มีเหตุสมควรที่จะฟื้นฟูกิจการหรือผู้ร้องยื่นคำร้องขอโดยไม่สุจริต¹⁰

⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/70 วรรคแรก

⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/70 วรรคสอง

^{*} องค์ประกอบที่จะสามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/3 คือ ลูกหนี้ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันเป็นจำนวนแน่นอนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท ไม่ว่านั่นนั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม และมีเหตุสมควรและมีช่องทางที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

¹⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/10 วรรคแรก

แม้จะมีการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ยกคำร้องขอก็ไม่มีผลทำให้การพักบังคับชำระหนี้กลับมามีผลบังคับใช้อีก เนื่องจากมาตรา 90/12 ซึ่งเป็นบทบัญญัติหลักในเรื่องการพักบังคับชำระหนี้ไม่ได้บัญญัติไว้โดยชัดเจนให้มีผลเช่นนั้น และเนื่องจากผลของการพักบังคับชำระหนี้ไม่มีลักษณะเป็นการยึดทรัพย์สินดังเช่นคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดในคดีล้มละลาย จึงไม่มีกรณีที่เจ้าหนี้จะร้องขอคุ้มครองชั่วคราวโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในระหว่างการอุทธรณ์ด้วย¹¹

(2) กรณีที่ลูกหนี้ได้ถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายไว้ก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว และศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ได้มีการขอแก้ไขแผนและที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติให้แก้ไขแผนตามคำขอ และผู้ทำแผนยินยอมให้แก้ไขหรือไม่มีการขอแก้ไขแผนแล้วแต่กรณี แต่ต่อมาที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่ยอมรับแผนหรือไม่ลงมติหรือไม่มีเจ้าหนี้มาประชุมเจ้าหนี้ เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วได้ความจริงตามรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเห็นควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเสียก่อน แล้วดำเนินคดีล้มละลายต่อไป¹²

(3) กรณีที่ลูกหนี้ได้ถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายไว้ก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว และศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อเลือกผู้ทำแผนคนใหม่ เนื่องจากในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนผู้ทำแผนเดิมไม่ยินยอมให้มีการแก้ไขแผนตามมติของที่ประชุมเจ้าหนี้ ปกติที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่แต่งตั้งผู้ทำแผนคนใหม่หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่อาจมีมติเลือกผู้ทำแผนคนใหม่ได้ หรือศาลมีเหตุผลอันสมควรที่จะไม่ให้มีการตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้ หากศาลเห็นควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเสียก่อน แล้วดำเนินคดีล้มละลายต่อไป¹³

(4) กรณีที่ลูกหนี้ได้ถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายไว้ก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว และศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งเสนอโดยผู้ทำแผนคนใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยศาลจากการเลือกของที่ประชุมเจ้าหนี้ เนื่องจากผู้ทำแผนเดิมไม่ยินยอม

¹¹ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ (กรุงเทพมหานคร : บริษัทวิศิษฎ์สรอรรถ (ฝ่ายการพิมพ์), 2543), หน้า 50

¹² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/48

¹³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/52 ประกอบมาตรา 90/48

ให้มีการแก้ไขแผนตามมติของที่ประชุมเจ้าหน้าที่ในครั้งก่อน ซึ่งในการประชุมเจ้าหน้าที่เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของผู้ทำแผนคนใหม่นี้ ได้มีการขอแก้ไขแผนและที่ประชุมเจ้าหน้าที่ลงมติให้แก้ไขแผนตามคำขอ และผู้ทำแผนคนใหม่ยินยอมให้แก้ไขหรือไม่มีการขอแก้ไขแผนแล้วแต่กรณี แต่ต่อมาที่ประชุมเจ้าหน้าที่ลงมติไม่ยอมรับแผนหรือไม่ลงมติหรือไม่มีเจ้าหน้าที่มาประชุมเจ้าหน้าที่ เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วได้ความจริงตามรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และเห็นควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลต้องมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเสียก่อน แล้วดำเนินคดีล้มละลายต่อไป¹⁴

(5) กรณีที่ลูกหนี้ได้ถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายไว้ก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว ต่อมาที่ประชุมเจ้าหน้าที่มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ แต่ศาลไม่เห็นชอบด้วยแผน* และพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ศาลจะมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการเสียก่อน แล้วดำเนินคดีล้มละลายต่อไป¹⁵

4.2.4 วันที่ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดี

ศาลอาจมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ หากปรากฏกรณีดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่ศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ผู้ร้องขอถูกศาลสั่งว่าทั้งคำร้องขอเนื่องจากไม่วางเงินประกันค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่ศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แต่ผู้ร้องขอถูกศาลสั่งว่าทั้งคำร้องขอเนื่องจากไม่วางเงินประกัน

¹⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/54

* การที่ศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้น พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/58 กำหนดว่า ศาลต้องพิจารณาแล้วเห็นว่า แผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา 90/42 เจ้าหน้าที่กลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกัน หากเป็นมติยอมรับแผนตามมาตรา 90/46 (2) ข้อเสนอในการชำระหนี้ตามแผนนั้นต้องเป็นไปตามลำดับที่กฎหมายบัญญัติไว้ในเรื่องการแบ่งทรัพย์สินในคดีล้มละลาย เว้นแต่เจ้าหน้าที่จะให้ความยินยอม และเมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหน้าที่ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย

¹⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/58 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 90/48 วรรคท้าย

ค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควรและไม่ผู้ใดเข้ามาเป็นผู้ร้องขอแทนหรือมีแต่ไม่ยอมวางเงินประกันค่าใช้จ่ายตามคำสั่งศาล¹⁶

(2) ผู้ร้องขอขาดนัดพิจารณา หรือศาลอนุญาตให้ผู้ร้องขอถอนคำร้องขอ¹⁷

4.2.5 วันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

การที่ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ อาจเกิดขึ้นได้หลายกรณี ดังนี้

(1) ในกรณีที่ศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ผู้ร้องขอถูกศาลสั่งว่าทั้งคำร้องขอเนื่องจากไม่วางเงินประกันค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควร หรือในกรณีที่ศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ แต่ผู้ร้องขอถูกศาลสั่งว่าทั้งคำร้องขอเนื่องจากไม่วางเงินประกันค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมตามที่ศาลเห็นสมควรและไม่ผู้ใดเข้ามาเป็นผู้ร้องขอแทนหรือมีแต่ไม่ยอมวางเงินประกันค่าใช้จ่ายตามคำสั่งศาล¹⁸

(2) ในการพิจารณาเลือกผู้ทำแผนของที่ประชุมเจ้าหนี้ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่อาจมีมติเลือกผู้ทำแผนได้หรือที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติเลือกผู้ทำแผนได้แต่ศาลมีเหตุผลอันสมควรที่จะไม่ตั้งบุคคลที่ที่ประชุมเจ้าหนี้เลือกเป็นผู้ทำแผน ในกรณีเช่นนี้ศาลจะต้องมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ¹⁹

(3) กรณีที่ลูกหนี้ยังไม่เคยถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายมาก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว และศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า ในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อเลือกผู้ทำแผนคนใหม่ เนื่องจากในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนผู้ทำแผนเดิมไม่ยินยอมให้มีการแก้ไขแผนตามมติของที่ประชุมเจ้าหนี้ ปรากฏว่าที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่ให้ตั้งผู้ทำแผนคนใหม่หรือที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่อาจมีมติเลือกผู้ทำแผนคนใหม่ได้ หรือศาลมีเหตุผลอันสมควรที่จะไม่ให้มีการตั้งผู้ทำแผนคนใหม่ตามมติที่ประชุมเจ้าหนี้ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ²⁰

¹⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/7

¹⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/8

¹⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/7

¹⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/17

²⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/52 ประกอบมาตรา 90/48

(4) กรณีที่ลูกหนี้ยังไม่เคยถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายมาก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ และศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า ในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ได้มีการขอแก้ไขแผนและที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติให้แก้ไขแผนตามคำขอ และผู้ทำแผนยินยอมให้แก้ไขหรือไม่มีการขอแก้ไขแผน แล้วแต่กรณี แต่ต่อมาที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่ยอมรับแผนหรือไม่ลงมติหรือไม่มีเจ้าหนี้มาประชุมเจ้าหนี้ เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วได้ความจริงตามรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ในกรณีเช่นนี้ศาลต้องมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ²¹

(5) กรณีที่ลูกหนี้ยังไม่เคยถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายมาก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว และศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า ในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งเสนอโดยผู้ทำแผนคนใหม่ที่ได้รับการแต่งตั้งโดยศาลจากการเลือกของที่ประชุมเจ้าหนี้ เนื่องจากผู้ทำแผนเดิมไม่ยินยอมให้มีการแก้ไขแผนตามมติของที่ประชุมเจ้าหนี้ในครั้งก่อน ซึ่งในการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟูกิจการของผู้ทำแผนคนใหม่นี้ ได้มีการขอแก้ไขแผนและที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติให้แก้ไขแผนตามคำขอ และผู้ทำแผนคนใหม่ยินยอมให้แก้ไขหรือไม่มีการขอแก้ไขแผน แล้วแต่กรณี แต่ต่อมาที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติไม่ยอมรับแผนหรือไม่ลงมติหรือไม่มีเจ้าหนี้มาประชุมเจ้าหนี้ เมื่อศาลได้พิจารณาแล้วได้ความจริงตามรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ศาลต้องมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ²²

(6) กรณีที่ลูกหนี้ยังไม่เคยถูกฟ้องให้เป็นบุคคลล้มละลายมาก่อนหน้าที่จะเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว ต่อมาที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการ แต่ศาลไม่เห็นชอบด้วยแผน ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งฟื้นฟูกิจการ²³

(7) ศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า ในการประชุมเจ้าหนี้ทั้งสองครั้งเพื่อพิจารณาเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่แทนผู้บริหารเดิมที่พ้นจากตำแหน่งไป ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่อาจมีมติเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่ได้ เมื่อศาลพิจารณาได้ความจริงตามรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว แต่ยังไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ในกรณีนี้ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเสีย²⁴

²¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/48

²² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/54

²³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/58 วรรคท้าย ประกอบมาตรา 90/48 วรรคท้าย

²⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/68

4.2.6 วันที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ

ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หากปรากฏแก่ศาลว่าการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน หรือเมื่อระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลง แต่การฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จตามแผนและศาลไม่ให้อายระยะเวลาการดำเนินการตามแผน แต่ยังไม่เห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้²⁵

4.2.7 วันที่ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้เด็ดขาด

ศาลอาจมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไว้เด็ดขาด หากปรากฏกรณีดังต่อไปนี้

(1) ศาลได้รับรายงานจากเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่า ในการประชุมเจ้าหนี้ทั้งสองครั้งเพื่อพิจารณาเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่แทนผู้บริหารเดิมที่พ้นจากตำแหน่งไป ที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่อาจมีมติเลือกผู้บริหารแผนคนใหม่ได้ เมื่อศาลพิจารณาได้ความจริงตามรายงานของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แล้ว และเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ในกรณีนี้ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไว้เด็ดขาด²⁶

(2) เมื่อระยะเวลาดำเนินการตามแผนสิ้นสุดลง แต่การฟื้นฟูกิจการยังไม่เป็นผลสำเร็จตามแผนและศาลไม่ให้อายระยะเวลาการดำเนินการตามแผน และเห็นสมควรให้ลูกหนี้ล้มละลาย ให้ศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไว้เด็ดขาด²⁷

นอกจากกรณีดังกล่าวข้างต้นแล้ว การพักบังคับชำระหนี้ยังสิ้นผลบังคับเมื่อเจ้าหนี้และบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิจากการพักบังคับชำระหนี้ ได้ร้องขอให้ศาลแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิบางอย่างในข้อกำหนดของการพักบังคับชำระหนี้

²⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/70

²⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/68

²⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/70

เพื่อปลดเปลื้องความเสียหายจากการที่ถูกจำกัดสิทธิโดยการพักบังคับชำระหนี้ และศาลมีคำสั่งให้ยกเลิกการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ในส่วนที่ได้รับการร้องขอ²⁸

4.3 การมีผลบังคับใช้ของการพักบังคับชำระหนี้กับอายุความในการฟ้องร้องบังคับคดี

โดยปกติแล้วสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ตามสิทธิที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายจะมีเพียงใดขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธินั้น แต่เนื่องจากการพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการที่ห้ามมิให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้หรือบังคับคดีจากลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายนั้นในช่วงเวลาหนึ่ง เจ้าหนี้จึงไม่อาจที่จะฟ้องร้องบังคับคดีภายในกำหนดระยะเวลาหรืออายุความตามที่กฎหมายที่บัญญัติให้สิทธินั้นกำหนดไว้ได้ และการพักบังคับชำระหนี้ไม่ทำให้อายุความสะดุดหยุดลง ดังนั้นหากปรากฏกรณีที่ว่าลูกหนี้ยังอยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และเจ้าหนี้ได้ยื่นคำขอรับชำระหนี้ไว้ในคดีฟื้นฟูกิจการแล้ว อยู่ระหว่างกระบวนการพิจารณาคำขอรับชำระหนี้ในคดีฟื้นฟูกิจการของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ว่าจะให้ได้รับชำระหนี้หรือยกคำขอรับชำระหนี้ขึ้น ท้ายสุดแล้วเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำสั่งยกคำขอรับชำระหนี้ของเจ้าหนี้แล้วคดีถึงที่สุด ต่อมาลูกหนี้ออกจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการไม่ว่าจะเนื่องมาจากการฟื้นฟูกิจการประสบผลสำเร็จตามแผนหรือศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการเนื่องจากไม่ประสบความสำเร็จ แล้วปรากฏว่าหนี้นั้นขาดอายุความที่จะฟ้องร้องบังคับคดี เจ้าหนี้จะหมดสิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับคดีในหนี้นั้นต่อศาลโดยอาศัยสิทธิตามกฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธิของเจ้าหนี้ต่อไป อันมีผลทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายมาก

เพื่อให้การพักบังคับชำระหนี้ไม่มีผลไปทำลายสิทธิพื้นฐานของเจ้าหนี้ทั้งหลายซึ่งต้องถูกจำกัดสิทธิ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542 จึงได้มีการบัญญัติกฎหมายที่มีหลักการเพื่อให้โอกาสเจ้าหนี้ในการที่จะฟ้องร้องบังคับคดีให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายหลังจากการที่การพักบังคับชำระหนี้สิ้นสุดลงแล้ว แม้ว่าในตอนนั้นอายุความในการฟ้องร้องหรือระยะเวลาในการบังคับคดีจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 90/15 ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวจะมีหลักการที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในมาตรา 108 ของ

²⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13

The United State Bankruptcy Code ของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ให้โอกาสเจ้าหนี้ในการที่จะฟ้องร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ภายหลังจากการที่การพักบังคับชำระหนี้สิ้นสุดลงแล้วเช่นกัน

หลักการในเรื่องนี้คือ ถ้าอายุความหรือระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการบังคับคดี หรือระยะเวลาเกี่ยวกับการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการที่ถูกห้ามมิให้ดำเนินการหรือถูกงดไว้จากการพักบังคับชำระหนี้ ได้ครบกำหนดก่อนวันครบกำหนดระยะเวลาดำเนินการตามแผน หรือวันที่ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนหรือวันที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หรือพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไว้เด็ดขาด หรือจะครบกำหนดภายในหกเดือนนับแต่วันดังกล่าวให้อายุความหรือระยะเวลานั้นยังไม่ครบกำหนดจนกว่าจะพ้นกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันดังกล่าวแล้วแต่กรณี แต่ถ้าอายุความหรือระยะเวลานั้นตามที่กฎหมายกำหนดไว้มีน้อยกว่าหนึ่งปี ก็ให้นำอายุความหรือระยะเวลาที่สั้นกว่าดังกล่าวมาใช้แทนกำหนดเวลาหนึ่งปีดังกล่าว

4.4 การกระทำที่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้

4.4.1 การออกคำสั่งหรือการกระทำใด ๆ ของหน่วยงานของรัฐที่มีผลกับกิจการของลูกหนี้

เนื่องจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการมีหลักการที่จะให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ ดังนั้นหากปล่อยให้กลไกอื่นของรัฐมาใช้อำนาจทำให้กิจการของลูกหนี้จะต้องเลิกไปไม่ว่าจะเป็นการสั่งให้เลิกบริษัทหรือเพิกถอนใบอนุญาต จะมีผลทำให้การฟื้นฟูกิจการไม่อาจเริ่มต้นได้เลย การพักบังคับชำระหนี้จึงต้องห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐออกคำสั่งหรือกระทำการใด ๆ ที่มีผลต่อการประกอบกิจการของลูกหนี้ โดยแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.4.1.1 การสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้²⁹

การพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะห้ามนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท ซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายที่จะสั่งให้เลิกหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์* หรือพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535** มิให้สั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยอาศัยอำนาจแห่งตนหรือจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลเนื่องจากมีผู้ร้องขอ

²⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (2)

* อำนาจของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องการมีคำสั่งให้เลิกนิติบุคคล มีการบัญญัติให้อำนาจไว้ใน มาตรา 1246 เรื่องการถอนทะเบียนบริษัทร้าง ส่วนการรับจดทะเบียนเลิกนิติบุคคล จะเป็นกรณีที่มีผู้มาขอจดทะเบียนเลิกด้วยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 1236 เช่น

- 1) ข้อบังคับของบริษัทมีกำหนดกรณีอันใดเป็นเหตุที่จะเลิกกันเมื่อมีกรณีนั้น
- 2) บริษัทได้จัดตั้งขึ้นไว้เฉพาะกำหนดกาลใด และได้สิ้นกำหนดกาลนั้น
- 3) บริษัทได้ตั้งขึ้นเฉพาะเพื่อทำกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดแต่อย่างเดียว และได้เสร็จการนั้นแล้ว
- 4) ที่ประชุมผู้ถือหุ้นได้มีมติพิเศษให้เลิกบริษัท

และการจดทะเบียนเลิกบริษัทตามคำสั่งศาลตามมาตรา 1237

** อำนาจของนายทะเบียนตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2535 ในเรื่องการรับจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลจะเป็นกรณีที่มีผู้มาขอจดทะเบียนเลิกบริษัทด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งในมาตรา 154 เช่น

- 1) เมื่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นลงมติให้เลิกด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนเสียงทั้งหมดของผู้ถือหุ้นซึ่งมาประชุมและมีสิทธิออกเสียงลงคะแนน
- 2) เมื่อศาลมีคำสั่งให้เลิกบริษัทตามมาตรา 155 และคำสั่งนั้นถึงที่สุดแล้ว

การเลิกบริษัทให้มีผลนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนเลิกบริษัท แต่ถ้การชำระบัญชียังไม่เสร็จให้ถือว่าบริษัทยังดำรงอยู่เท่าเวลาที่ทำเป็นเพื่อการชำระบัญชี

4.4.1.2 การสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ โดยหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการของลูกหนี้³⁰

การพักบังคับชำระหนี้ในมาตรานี้จะใช้กับกรณีที่ลูกหนี้ที่เข้าฟื้นฟูกิจการประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย บริษัทหลักทรัพย์ ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ บริษัทประกันวินาศภัยหรือบริษัทประกันชีวิต ซึ่งอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของกรมการประกันภัย และลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลอื่นที่มีหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลอยู่ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยหน่วยงานของรัฐดังกล่าวจะมีอำนาจในการออกใบอนุญาตให้ลูกหนี้ประกอบกิจการ หรือกิจการบางอย่างที่กฎกระทรวงกำหนด ซึ่งอาจไม่ต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการ แต่ยังคงต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ

เมื่อลูกหนี้ที่ประกอบกิจการดังกล่าวเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการของลูกหนี้ ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย* สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์** กรมการประกันภัย*** หรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลกิจการของลูกหนี้ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามที่กำหนดในกฎกระทรวง แล้วแต่กรณีสั่งให้เพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ

การสั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้ หมายถึงว่ากิจการนั้นเป็นกิจการที่ต้องมีใบอนุญาตจึงจะดำเนินกิจการได้ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงิน

³⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (3)

* ธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจในการกำกับดูแลธนาคารพาณิชย์ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มีอำนาจในการกำกับดูแลบริษัทเงินทุน บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522

** สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์มีอำนาจในการกำกับดูแลบริษัทหลักทรัพย์ โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

*** กรมการประกันภัยมีอำนาจในการกำกับดูแลบริษัทประกันวินาศภัยหรือบริษัทประกันชีวิต โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกันวินาศภัย พ.ศ. 2535 และพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535

ทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันวินาศภัย เป็นต้น ส่วนกรณีที่สั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการนั้น อาจหมายรวมถึงกิจการที่ต้องมีใบอนุญาตประกอบกิจการหรือไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตก็ได้ ซึ่งกิจการที่มีใบอนุญาตการพักบังคับชำระหนี้จะห้ามไปถึงการที่หน่วยงานของรัฐสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการเป็นการชั่วคราวหรือสั่งพักใบอนุญาต ส่วนกิจการที่ไม่จำเป็นต้องมีใบอนุญาตการพักบังคับชำระหนี้จะห้ามมิให้มีการสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ

แนวคิดในเรื่องนี้จะมองว่า ในเมื่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลกิจการของลูกหนี้ได้ให้ความยินยอมในการที่ลูกหนี้จะเข้ากระบวนการฟื้นฟูกิจการแล้ว ซึ่งนั่นหมายความว่า หน่วยงานเหล่านั้นยินยอมสละอำนาจแห่งตนที่มีอยู่ตามกฎหมายในการที่จะดำเนินการใด ๆ กับลูกหนี้ที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือมีหนี้สินล้นพ้นตัว และยินยอมให้กระบวนการทางศาลเข้ามาดำเนินการฟื้นฟูกิจการให้ลูกหนี้ ดังนั้น ในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการอยู่ หน่วยงานเหล่านั้นจะใช้อำนาจแห่งตนมาสั่งการใด ๆ ที่ทำให้กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต้องมีอุปสรรคไม่ได้

4.4.2 การบังคับชำระหนี้ ฟ้องร้องบังคับคดี หรือการกระทำของเจ้าหนี้ อันมีผลกระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า หลักการสำคัญของการฟื้นฟูกิจการคือ เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสปรับโครงสร้างหนี้ โครงสร้างทุน และโครงสร้างของกิจการเสียใหม่ เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งการฟื้นฟูกิจการจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยในเรื่องทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการ เงินทุนในการประกอบกิจการ ดังนั้นการพักบังคับชำระหนี้จึงต้องมีมาตรการที่ห้ามไม่ให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ ฟ้องร้องบังคับคดี หรือกระทำการอื่นใดอันมีผลกระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต้องถูกแยกชิ้นขายทอดตลาดไป อันทำให้ลูกหนี้ไม่มีปัจจัยในการดำเนินกิจการ และยังทำให้มูลค่าของทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลงด้วยจากการถูกแยกจำหน่ายที่ละเล็กทีละน้อย และเพื่อให้ระยะเวลาและโอกาสให้ลูกหนี้ตกลงจัดลำดับการชำระหนี้กับเจ้าหนี้ทั้งหลาย โดยไม่ถูกรบกวนจากเจ้าหนี้บางรายที่ไม่ยอมเข้าตกลงด้วยการพักบังคับชำระหนี้ที่ห้ามมิให้เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ ฟ้องร้องบังคับคดี หรือกระทำการอื่นใดอันมีผลกระทบต่อลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ สามารถแบ่งประเภทของการกระทำที่ถูกห้ามไว้ดังนี้

4.4.2.1 การฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้³¹

การพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะห้ามเจ้าหนี้หรือผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลลูกหนี้เสีย โดยอาศัยอำนาจและมูลเหตุตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นบริษัทจำกัด* หรือตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ในกรณีที่ลูกหนี้เป็นบริษัทมหาชนจำกัด**

เหตุที่ต้องห้ามมิให้มีการฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ ก็เพื่อที่จะให้ลูกหนี้สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้และไม่ให้ประชาชนทั่วไปหรือผู้ที่ติดต่อกับลูกหนี้เกิดความรู้สึกไม่เชื่อถือต่อกิจการของลูกหนี้ และเกิดความเข้าใจว่ากิจการของลูกหนี้จะต้องล้มละลายในที่สุด ซึ่งมีผลทำให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้อาจต้องล้มเหลวเสียตั้งแต่ก่อนที่จะได้มีการดำเนินการตามกระบวนการฟื้นฟูกิจการเสียอีก ซึ่งหลักการในการพักบังคับชำระหนี้ในเรื่องนี้จะคล้ายกับหลักการของการผ่อนเวลาชำระหนี้ในกระบวนการ

³¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (1)

* มูลเหตุในการร้องขอให้ศาลสั่งให้เลิกบริษัทจำกัดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1237 ได้แก่

- 1) มีการกระทำผิดในการยื่นรายงานการประชุมตั้งบริษัท หรือทำผิดในการประชุมตั้งบริษัท
- 2) บริษัทไม่เริ่มทำการภายในหนึ่งปีนับแต่วันจดทะเบียน หรือหยุดทำการถึงหนึ่งปีเต็ม
- 3) การค้าของบริษัททำไปก็มีแต่ขาดทุนอย่างเดียวและไม่มีทางหวังว่าจะกลับฟื้นตัวได้
- 4) จำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงเจ็ดคน

** มูลเหตุในการร้องขอให้ศาลสั่งให้เลิกบริษัทมหาชนจำกัดตามพระราชบัญญัติมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535 ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 155 โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ผู้ถือหุ้นซึ่งมีหุ้นนับรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมดจะร้องขอให้ศาลสั่งเลิกบริษัทก็ได้ เมื่อมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ผู้เริ่มจัดตั้งบริษัทฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติ เกี่ยวกับการประชุมจัดตั้งบริษัท หรือการจัดทำรายงานการจัดตั้งบริษัท หรือคณะกรรมการบริษัทฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติเกี่ยวกับการชำระเงินค่าหุ้น การโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินหรือทำเอกสารหลักฐานการใช้สิทธิต่าง ๆ ให้แก่บริษัทเพื่อการชำระค่าหุ้น การจัดทำบัญชีรายชื่อผู้ถือหุ้น หรือการจดทะเบียนบริษัท

- 2) ถ้าจำนวนผู้ถือหุ้นลดน้อยลงจนเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

- 3) กิจการของบริษัท หากทำไปจะมีแต่ขาดทุนและไม่มีหวังจะกลับฟื้นตัวได้อีก

จัดการทรัพย์สินของประเทศอังกฤษ โดย Insolvency Act 1986 , Section 10(1) (a) และ Section 11(3) (a) จะห้ามมิให้ผู้ถือหุ้นของบริษัทลูกหนึ่งลงมติให้ชำระบัญชีและเลิกบริษัทลูกหนึ่ง เมื่อมีการยื่นคำร้องขอจัดการทรัพย์สินของลูกหนึ่งและเมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอจัดการทรัพย์สินเช่นกัน

4.4.2.2 การฟ้องลูกหนึ่งเป็นคดีแพ่งหรือล้มละลายหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด³²

การพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะห้ามเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนึ่งไม่ให้ฟ้องลูกหนึ่งเป็นคดีแพ่งหรือคดีล้มละลายหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด ซึ่งเป็นการระงับสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้ในช่วงระยะเวลาที่ลูกหนึ่งเข้าฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้เจ้าหนี้ทั้งหลายต้องเข้าร่วมในกระบวนการฟื้นฟูกิจการด้วย ซึ่งจะกำหนดให้การใช้สิทธิของบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นพิเศษโดยเฉพาะในกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการ ข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

(1) การฟ้องลูกหนึ่งเป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนึ่ง

แม้ว่าเจ้าหนี้ทั้งหลายจะมีสิทธิตามกฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธินั้นในการที่จะฟ้องบังคับให้ลูกหนึ่งปฏิบัติตามสัญญา ไม่ว่าจะเป็นการบังคับให้ลูกหนึ่งชำระหนี้หรือกระทำการ งดเว้นกระทำการใดตามสัญญา หรือเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งในกรณีกระทำละเมิดก็ตาม แต่เมื่อใดที่ศาลได้มีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนึ่งแล้ว การพักบังคับชำระหนี้จะห้ามมิให้เจ้าหนี้ทั้งหลายใช้สิทธิตามกฎหมายฟ้องลูกหนึ่งเป็นคดีแพ่งอันมีผลบังคับกับทรัพย์สินของลูกหนึ่ง แต่จะห้ามฟ้องคดีแต่เฉพาะในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนเท่านั้น

การที่การพักบังคับชำระหนี้ห้ามเจ้าหนี้มิให้ฟ้องลูกหนึ่งเป็นคดีแพ่งเฉพาะในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็เนื่องจากว่าในขณะที่กิจการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ การดำเนินการค้าในทางปกติของกิจการยังคงดำเนินต่อไปจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วหลังจากนั้นการบริหารจัดการจะเปลี่ยนแปลงจากการทำการค้าปกติไปสู่การบริหารงานเพื่อให้เป็นไปตามแผนฟื้นฟูกิจการ³³

³² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (4)

³³ วิศิษฐ์ วิศิษฐ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 38

ดังนั้นกิจการจึงอาจมีหนี้สินที่เกิดขึ้นจากการประกอบการค้าได้ตลอดเวลาในช่วงระยะเวลา ระหว่างวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผน เจ้าหนี้ที่ถูกระงับ สิทธิในการบังคับชำระหนี้จึงหมายความว่าเจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟู กิจการซึ่งเป็นหนี้ที่ค้างชำระอยู่แต่เดิมซึ่งต้องเข้ามาใช้สิทธิแห่งตนขอรับชำระหนี้ภายใต้หลักเกณฑ์ ของกระบวนการฟื้นฟูกิจการ³⁴ ซึ่งหนี้ในส่วนนี้จะต้องถูกปรับลด หรือยืดเวลาชำระหนี้ตามแผน และรวมถึงเจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่ศาลเห็นชอบ ด้วยแผน ซึ่งเจ้าหนี้จำพวกหลังนี้สามารถเรียกให้ผู้บริหารลูกหนี้ชั่วคราวหรือผู้ทำแผนชำระหนี้ ให้เจ้าหนี้ได้โดยตรง³⁵

(2) การเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด

การพักบังคับชำระหนี้จะห้ามมิให้เจ้าหนี้หรือคู่สัญญากับลูกหนี้ เสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด* แม้ว่า จะมีข้อตกลงไว้ในสัญญาว่าในกรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างคู่สัญญาให้เสนอข้อพิพาทนั้นให้อ อนุญาตตุลาการชี้ขาดก็ตาม แต่จะห้ามเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดแต่เฉพาะใน มูลหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนเท่านั้น

(3) การฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย

แม้ว่าลูกหนี้จะมีพฤติการณ์ที่เข้าข้อสันนิษฐานตามกฎหมายว่า มีหนี้สินล้นพ้นตัวและเป็นหนี้เจ้าหนี้รายเดียวหรือหลายรายรวมกันตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด ว่าสามารถฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายได้ก็ตาม³⁶ แต่เมื่อศาลได้รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ แล้ว ซึ่งการฟื้นฟูกิจการจะมีผลไปในทางที่จะทำให้กิจการของลูกหนี้ได้ดำเนินต่อไปได้ ดังนั้น

³⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/26 และ 90/27

³⁵ โดยนัยของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (9) ประกอบมาตรา 90/21 ในกรณีของผู้บริหารชั่วคราว และมาตรา 90/25 ในกรณีของผู้ทำแผน

* ในกรณีปกติ เจ้าหนี้หรือคู่สัญญาอาจเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดข้อพิพาทได้ โดยอาศัยข้อตกลงในสัญญา โดยอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 210-222 และพระราชบัญญัติอนุญาตตุลาการ พ.ศ. 2530

³⁶ หลักเกณฑ์ในการฟ้องขอให้ลูกหนี้ล้มละลายบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 7,8,9 และ 10

เจ้าหนี้จึงไม่อาจที่จะฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลายซึ่งจะมีผลไปในทางที่ลูกหนี้จะต้องปิดกิจการไป เพราะจะขัดกับเจตนารมณ์ของการฟื้นฟูกิจการ

4.4.2.3 เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้³⁷

การพักบังคับชำระหนี้ที่ห้ามเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้^{*} มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ต้องถูกแยกชิ้นขายทอดตลาดไป อันทำให้ลูกหนี้ไม่มีปัจจัยในการดำเนินกิจการ และยังทำให้มูลค่าของทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลงด้วยการถูกแยกจำหน่ายทีละเล็กทีละน้อย โดยจะห้ามการบังคับคดีตามคำพิพากษาแต่เฉพาะกรณีที่อยู่ในมูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน

คำว่า “มูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน” หมายความว่า หนี้ที่เจ้าหนี้นำมาฟ้องลูกหนี้เป็นคดีต่อศาลจนศาลมีคำพิพากษานั้น เป็นหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเจ้าหนี้ได้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีต่อศาลตั้งแต่วันที่ศาลจะมีคำสั่งรับคำร้องขอ แม้ว่าศาลจะมีคำพิพากษาตั้งแต่วันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอก็ตาม แต่เมื่อใดที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอแล้วเจ้าหนี้ไม่อาจที่จะบังคับคดีตามคำพิพากษาได้ แต่ถ้าหากเป็นกรณีที่หนี้เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอแต่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ หรือเกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการแต่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนนั้น ผู้เขียนเห็นว่า ในทางปฏิบัติแล้วการบังคับคดีอาจเกิดขึ้นได้น้อยมาก เนื่องจากหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าวเจ้าหนี้จะถูกระงับสิทธิในการฟ้องลูกหนี้เป็นคดีต่อศาลอยู่แล้วตามมาตรา 90/12 (4) สิทธิในการบังคับคดีอาจเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลที่รับคำร้องขออนุญาตให้มีการฟ้องร้องลูกหนี้เป็นคดีได้ภายหลังจากที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอแล้วเท่านั้น

³⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (5)

^{*} โดยปกติแล้วเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะมีสิทธิในการที่จะบังคับคดีตามคำพิพากษาโดยการยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ออกขายทอดตลาด หรือกระทำการอื่นใดได้ภายในระยะเวลาและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 ลักษณะ 2 เรื่องการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

4.4.2.4 เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน³⁸

ถือเป็นหลักสำคัญว่า สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันก่อนเจ้าหนี้อื่น จะมีลักษณะเป็นทรัพย์สินติดตัวทรัพย์สินไปตลอดไม่ว่าทรัพย์สินนั้นจะถูกจำหน่าย จ่าย โอนไปที่ใด เว้นแต่ว่าทรัพย์สินนั้นจะสิ้นไปโดยผลของกฎหมาย แต่สิทธิดังกล่าวอาจจะต้องถูกระงับไว้ชั่วคราวเมื่อลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ

โดยปกติแล้วทรัพย์สินที่เป็นทรัพย์สินชั้นใหญ่ มีมูลค่าสูง หรือเป็นทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ เช่น ที่ดินที่เป็นที่ตั้งโรงงาน อาคารโรงงาน เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต เหล่านี้ลูกหนี้มักจะนำไปให้เจ้าหนี้ไว้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้ กู้ยืมแก่เจ้าหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการนำไปจำนอง จำน่า หรือให้สิทธิยึดหน่วงอื่นใด และลูกหนี้มักนำเงินกู้ยืมดังกล่าวไปเป็นเงินทุนในการประกอบกิจการ ทรัพย์สินที่ลูกหนี้นำไปเป็นหลักประกันการชำระหนี้ส่วนใหญ่จึงเป็นทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการประกอบกิจการและจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ซึ่งแนวทางในการบัญญัติกฎหมายฟื้นฟูกิจการในแต่ละประเทศในเรื่องของเจ้าหนี้มีประกันนี้ ได้แบ่งเป็น 2 แนวทางคือ³⁹ ทางแรกคือจะให้สิทธิแก่เจ้าหนี้มีประกันมาก โดยจะไม่ดึงเจ้าหนี้มีประกันเข้ามาในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ เจ้าหนี้มีประกันยังคงมีสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินหลักประกันได้แม้ว่าลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการก็ตาม ส่วนแนวทางที่สองคือ เจ้าหนี้มีประกันจะต้องมาเข้าร่วมในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย คือเจ้าหนี้มีประกันจะถูกระงับสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินหลักประกัน โดยต้องคงรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้ใช้ในกิจการก่อนในระหว่างที่ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ แต่ถ้ากฎหมายจะระงับสิทธิอะไรจะต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้มีประกันเสียก่อน แต่ถ้าหากจะบังคับโดยไม่ต้องขอความยินยอม กฎหมายจะต้องสร้างกลไกที่จะคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันให้สิทธิของเขาไม่ให้ถูกทำลายหรือลดลงไป ซึ่งสำหรับกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยนั้น เมื่อได้พิจารณาผลประโยชน์ของเจ้าหนี้มีประกันกับความสูญเสียของรัฐหากกิจการของลูกหนี้ต้องล้มละลายไปแล้ว เห็นว่าควรจะเลือกทางเลือกที่สองคือเจ้าหนี้มีประกัน

³⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (6)

³⁹ สรุปลงมาจาก คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร, "รายงานตัวเลขของการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ., 9 ตุลาคม 2540."

จะต้องเข้ามาในกระบวนการฟื้นฟูกิจการด้วย ดังนั้น การพักบังคับชำระหนี้จึงห้ามเจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาหลักทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันในระหว่างที่ลูกหนี้อยู่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ แต่จะมีบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอด้วยเพื่อรักษาความน่าเชื่อถือที่เจ้าหนี้มีประกันจะได้รับชำระหนี้คืนอันส่งผลต่อการพิจารณาให้สินเชื่อแก่ลูกหนี้ในอนาคต ซึ่งจะได้วิเคราะห์โดยละเอียดต่อไปในบทที่ 5

เจ้าหนี้มีประกันซึ่งถูกห้ามบังคับชำระหนี้เอาหลักทรัพย์หลักประกันนี้ หมายถึงเจ้าหนี้มีประกันตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ซึ่งมีอยู่ 4 ประเภทคือ ผู้รับจำนอง⁴⁰ หรือผู้มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง ผู้รับจำนำ⁴¹ ผู้มีสิทธิยึดหน่วง⁴² และเจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ โดยเจ้าหนี้ดังกล่าวจะต้องเป็นผู้ที่มีสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น

เจ้าหนี้ผู้มีเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ในทางจำนอง หมายความว่า ผู้ที่มีบุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ในมูลรักษาอสังหาริมทรัพย์ และมูลจำนองเป็นการงานที่สร้างขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์⁴³ ซึ่งได้ปฏิบัติถูกต้องตามหลักกฎหมายในเรื่องบุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์แล้ว*

⁴⁰ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 702

⁴¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 747

⁴² ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 241

⁴³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 273 ประกอบมาตรา 287

* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องบุริมสิทธิพิเศษเหนืออสังหาริมทรัพย์ มาตรา 285 และมาตรา 286 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ที่ผู้ทรงบุริมสิทธิจะต้องกระทำก่อนจึงจะได้บุริมสิทธิพิเศษนั้นโดยสมบูรณ์และใช้ได้ก่อนสิทธิจำนอง โดยหากเป็นบุริมสิทธิในมูลรักษาอสังหาริมทรัพย์ เมื่อได้ทำการบำรุงรักษาเสร็จแล้วจะต้องไปบอกจดทะเบียนไว้ ส่วนบุริมสิทธิในมูลจำนองเป็นการงานที่สร้างขึ้นบนอสังหาริมทรัพย์ จะต้องไปบอกจดทะเบียนไว้เสียก่อนเริ่มลงมือทำการงานตามที่ได้รับจ้าง

เจ้าหนี้ผู้มีบุริมสิทธิที่บังคับได้ทำนองเดียวกับผู้รับจำนำ⁴⁴ หมายความว่าถึงผู้ที่มีบุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์เฉพาะอย่างของลูกหนี้ในมูลเช่าอสังหาริมทรัพย์* และมูลพักอาศัยในโรงแรม**

เจ้าหนี้มีประกันเหล่านี้มีสิทธิตามกฎหมายที่จะบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์หลักประกันได้โดยอาศัยกระบวนการทางศาล เช่น การบังคับทรัพย์จำนองไม่ว่าจะเป็นการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำพิพากษาสั่งยึดทรัพย์สินซึ่งจำนองและให้ขายทอดตลาดหรือจะเป็นการเรียกเอาทรัพย์จำนองหลุด หรือโดยอาศัยสิทธิแห่งตน เช่น การบังคับจำนำโดยผู้รับจำนำเอาทรัพย์สินที่จำนำออกขายทอดตลาดเอง แต่เมื่อลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ การพักบังคับชำระหนี้จะห้ามไม่ให้เจ้าหนี้มีประกันใช้สิทธิบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์หลักประกันไม่ว่าจะเป็นการใช้สิทธิทางศาลหรือโดยอาศัยสิทธิแห่งตน

4.4.2.5 เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมายยึดทรัพย์หรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้⁴⁵

เพื่อให้การฟื้นฟูกิจการบรรลุผลสำเร็จ การพักบังคับชำระหนี้จึงต้องห้ามการบังคับชำระหนี้หรือบังคับคดีตามสิทธิของเจ้าหนี้อย่างกว้างขวาง เพื่อที่จะรักษาทรัพย์สินของ

⁴⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 266

* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 260 และมาตรา 262 ได้กำหนดขอบเขตของบุริมสิทธิเหนือสังหาริมทรัพย์เฉพาะอย่างของลูกหนี้ในมูลเช่าอสังหาริมทรัพย์ไว้ว่า บุริมสิทธิในมูลเช่าอสังหาริมทรัพย์ใช้สำหรับเอาค่าเช่าอสังหาริมทรัพย์และหนี้ของผู้อื่นของผู้เช่าอันเกิดจากความเกี่ยวพันในเรื่องเช่า และมีอยู่เหนืออสังหาริมทรัพย์ของผู้เช่าซึ่งอยู่บนอสังหาริมทรัพย์นั้น บุริมสิทธิของผู้ให้เช่าที่ดินจะมีอยู่เหนืออสังหาริมทรัพย์ทั้งหลายอันผู้เช่าได้นำเข้ามาไว้บนที่ดินที่ให้เช่าหรือนำเข้ามาไว้ในโรงเรือนอันใช้ประกอบที่ดินนั้น และมีอยู่เหนืออสังหาริมทรัพย์เช่นสำหรับที่ไซ้ในที่ดินนั้น กับทั้งเหนือดอกผลอันเกิดจากที่ดินซึ่งอยู่ในครอบครองของผู้เช่าด้วย ส่วนบุริมสิทธิของผู้ให้เช่าโรงเรือนจะมีอยู่เหนืออสังหาริมทรัพย์ซึ่งผู้เช่านำเข้ามาไว้ในโรงเรือนด้วย

** ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 265 ได้กำหนดขอบเขตของบุริมสิทธิเหนืออสังหาริมทรัพย์เฉพาะอย่างของลูกหนี้ในมูลพักอาศัยในโรงแรมไว้ว่า บุริมสิทธิในมูลพักอาศัยในโรงแรมใช้สำหรับเอาเงินบรรดาที่ค้างชำระแก่เจ้าสำนักโรงแรมเพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ อันได้จัดทำสำเร็จ ความปรารถนาแก่คนเดินทาง หรือแขกอาศัย รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปและมีอยู่เหนือเครื่องเดินทาง หรือทรัพย์สินอื่นของคนเดินทางหรือแขกอาศัยเอาไว้ในโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นนั้น

⁴⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (7)

ลูกหนี้ไว้ให้ได้มากที่สุด ดังนั้นการพักบังคับชำระหนี้จึงต้องห้ามไปถึงเจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมายยึดทรัพย์หรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย

เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เองตามกฎหมาย หมายถึง เจ้าหนี้ที่กฎหมายพิเศษกำหนดให้มีอำนาจในการบังคับคดีกับลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ได้เองโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการทางศาล ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วเจ้าหนี้เหล่านี้จะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหนี้ราชการนั่นเอง เช่น เจ้าหนี้ภาษีอากร* หรือเจ้าหนี้อื่นที่อยู่ในทำนองเดียวกัน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจในการออกมาตรการบังคับผู้ที่ต้องถูกบังคับตามคำสั่งทางปกครอง** เป็นต้น แต่จะ

* ประมวลกฎหมาย มาตรการ 12 ได้กำหนดให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานของรัฐที่มีอำนาจในการสั่งยึดอายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้รับผิดชอบเสียภาษีอากรหรือนำส่งภาษีอากรเพื่อให้ได้รับชำระภาษีอากรค้างไว้ใน โดยมีหลักเกณฑ์ว่า ภาษีอากรซึ่งต้องเสียหรือนำส่งตามลักษณะนี้เมื่อถึงกำหนดชำระแล้ว ถ้ามิได้เสียหรือนำส่งให้ถือเป็นภาษีอากรค้าง เพื่อให้ได้รับชำระภาษีอากรค้าง ให้อธิบดีมีอำนาจสั่งยึดหรืออายัดและการขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้ต้องรับผิดชอบเสียภาษีอากร หรือนำส่งภาษีอากรได้ทั่วราชอาณาจักร โดยมีต้องขอให้ศาลออกหมายยึดหรือสั่ง อำนาจดังกล่าวอธิบดีจะมอบให้รองอธิบดีหรือสรรพากรเขตก็ได้ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานครให้ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือนายอำเภอมีอำนาจเช่นเดียวกับอธิบดีตามวรรคสอง ภายในเขตท้องที่จังหวัดหรืออำเภอนั้น แต่สำหรับนายอำเภอจะใช้อำนาจสั่งขายทอดตลาดได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัด

วิธีการยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สิน ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม ส่วนวิธีการอายัดให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยอนุวัติรัฐมนตรี

เงินที่ได้จากการขายทอดตลาดดังกล่าวให้หักค่าธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายในการยึดและขายทอดตลาด และเงินภาษีอากรค้าง ถ้ามีเงินเหลือให้คืนแก่เจ้าของทรัพย์สิน

** พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ส่วนที่ 8 การบังคับทางปกครอง มาตรา 56 ได้ให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ผู้ทำคำสั่งทางปกครองมีอำนาจที่จะพิจารณาใช้มาตรการบังคับทางปกครองเพื่อให้เป็นไปตามคำสั่งของตนได้ ซึ่งมาตรการบังคับทางปกครองแบ่งออกเป็น 2 ประการคือ

(1) คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้ผู้ใดชำระเงิน ถ้าถึงกำหนดแล้วไม่มีการชำระโดยถูกต้องครบถ้วน ให้เจ้าหน้าที่มีหนังสือเตือนให้ผู้นั้นชำระภายในระยะเวลาที่กำหนดแต่ต้องไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน ถ้าไม่มีการปฏิบัติตามคำเตือน เจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองโดยยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นและขายทอดตลาดเพื่อชำระเงินให้ครบถ้วน วิธีการยึด อายัดและขายทอดตลาดทรัพย์สินให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม

(2) คำสั่งทางปกครองที่กำหนดให้กระทำหรือละเว้นกระทำ ถ้าผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามเจ้าหน้าที่อาจใช้มาตรการบังคับทางปกครองอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

ไม่รวมถึงเจ้าหนี้จำนำ ซึ่งมีอำนาจในการที่จะบังคับคดีได้ด้วยตนเองเช่นกัน เพราะเจ้าหนี้จำนำ ถือเป็นเจ้าหนี้มีประกันประเภทหนึ่งตามกฎหมายล้มละลาย ซึ่งถูกต้องห้ามมิให้บังคับชำระหนี้แก่ทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันอยู่แล้ว ตามมาตรา 90/12 (6)

เมื่อการพักบังคับชำระหนี้ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระหนี้ได้เอง ตามกฎหมายยึดทรัพย์หรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนั้นเจ้าหนี้เหล่านี้จึงไม่มีอำนาจไปยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ไปขายทอดตลาดชำระหนี้ในระหว่างที่ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ และจะต้องเข้ามาในกระบวนการฟื้นฟูกิจการโดยการยื่นคำขอรับชำระหนี้และหนี้ของเจ้าหนี้ประเภทนี้ ต้องถูกปรับลดหรือยืดเวลาชำระหนี้ตามที่กำหนดไว้ในแผนเหมือนเจ้าหนี้อื่น เว้นแต่หนี้ภาษีอากรที่ถึงกำหนดชำระภายในหกเดือนก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ที่ลูกหนี้จะต้องชำระเต็มจำนวนไม่อาจปรับลดได้⁴⁶

4.4.3 เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ เรียกคืนการครอบครองซึ่งทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้ หรือฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ดังกล่าว⁴⁷

ในบางกรณีทรัพย์สิน ที่ดิน เครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่ลูกหนี้ใช้ในการประกอบกิจการลูกหนี้ อาจจะเช่าหรือเช่าซื้อมาจากบุคคลภายนอกซึ่งอาจยังชำระค่าเช่าซื้อไม่ครบถ้วน หรืออาจซื้อโดยสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือในกรณีที่ลูกหนี้ประกอบการค้า สินค้าที่วางขายอยู่ที่ร้านค้าของลูกหนี้ อาจเป็นสินค้าที่ลูกหนี้สั่งจากผู้ผลิตมาวางขายก่อนเมื่อขายได้แล้วจึงจะชำระค่าสินค้าให้แก่ผู้ผลิตต่อไป ดังนั้นทรัพย์สินหรือสินค้านี้ดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจการของลูกหนี้มาก แม้ว่าลูกหนี้จะไม่มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือสินค้าเหล่านั้นก็ตาม แต่หากปล่อยให้เจ้าของทรัพย์สินมาติดตามเอาทรัพย์สินคืนไปจะมีผลทำให้ลูกหนี้ไม่อาจดำเนินกิจการได้อีกต่อไป การพักบังคับชำระหนี้จึงต้องกำหนดข้อห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ

ก. เจ้าหนี้ที่เข้าดำเนินการด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทน โดยผู้อยู่ในบังคับของคำสั่งทางปกครองจะต้องขอใช้ค่าใช้จ่ายและเงินเพิ่ม ในอัตราร้อยละยี่สิบห้าต่อปีของค่าใช้จ่ายดังกล่าวแก่เจ้าหนี้ที่

ข. ให้มีการชำระค่าปรับทางปกครองตามจำนวนที่สมควร

⁴⁶ โดยนัยของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 130(6)

⁴⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (8)

สัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันได้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว

หลักการในเรื่องนี้จะเป็นหลักการเดียวกับ การพักบังคับชำระหนี้ ในกระบวนการจัดการทรัพย์สินภายใต้ Insolvency Act 1986 ของประเทศอังกฤษ โดยในมาตรา 10(1) (b) และมาตรา 11(3) (c) จะห้ามคู่สัญญาของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อและสัญญาอื่นที่มีลักษณะเช่นเดียวกับสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งได้แก่ สัญญาซื้อขายแบบมีเงื่อนไข สัญญาเช่าทรัพย์สิน และข้อตกลงสงวนสิทธิ เรียกคืนการครอบครองทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งสัญญาดังกล่าว เมื่อมีการยื่นคำร้องขอและเมื่อศาลมีคำสั่งให้จัดการทรัพย์สินของลูกหนี้

ในการพิจารณาว่าทรัพย์สินใดเป็นสาระสำคัญในการประกอบกิจการของลูกหนี้ นั้น จะต้องพิจารณาว่า ลูกหนี้ประกอบกิจการประเภทใดและหากทรัพย์สินนั้นถูกเจ้าของทรัพย์สินติดตามเอาคืนไปแล้วจะมีผลทำให้กิจการของลูกหนี้ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้เลย เช่น ลูกหนี้ประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรม ทรัพย์สินที่เป็นเครื่องจักรในโรงงานที่ใช้ในการผลิตย่อมเป็นทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญ หรือถ้าลูกหนี้ประกอบกิจการขนส่ง รถยนต์ที่ลูกหนี้ใช้ในการประกอบกิจการย่อมเป็นทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญ

ทรัพย์สินประเภทนี้เป็นทรัพย์สินที่บุคคลภายนอกซึ่งเป็นคู่สัญญากับลูกหนี้มีกรรมสิทธิ์อยู่ แต่ลูกหนี้ได้เข้ามาครอบครองทรัพย์สินนั้นโดยนิติสัมพันธ์ตามสัญญาเช่าซื้อที่ลูกหนี้จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินนั้นเมื่อชำระค่าเช่าซื้อครบถ้วน หรือตามสัญญาซื้อขายแบบมีเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ที่ลูกหนี้จะได้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ซื้อมานั้นเมื่อได้ชำระราคาครบถ้วนแล้ว หรือโดยนิติสัมพันธ์ตามสัญญาเช่าที่ลูกหนี้มีสิทธิในการครอบครองและใช้สอยทรัพย์สินที่เช่า ภายในระยะเวลาที่กำหนดในสัญญา ซึ่งโดยปกติแล้วคู่สัญญาซึ่งเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถที่จะติดตามเอาทรัพย์สินคืนได้หากลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ชำระค่าเช่าซื้อในกรณีเป็นสัญญาเช่าซื้อ ไม่ชำระราคาในกรณีเป็นสัญญาซื้อขายที่มีเงื่อนไข หรือไม่ชำระค่าเช่าในกรณีเป็นสัญญาเช่า แต่เมื่อใดที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ การพักบังคับชำระหนี้จะห้ามมิให้คู่สัญญาที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินตามสัญญาดังกล่าวติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินตามสัญญาที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว แม้ว่าลูกหนี้จะผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ ราคา หรือค่าเช่าตามสัญญาก็ตาม

การพักบังคับชำระหนี้ยังห้ามไปถึงทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ด้วย เช่น ลูกหนี้เช่ารถมาเพื่อขนส่งสินค้าที่ลูกหนี้ผลิตขึ้น แต่มี

บริษัทซึ่งเป็นบริษัทในเครือของลูกค้านี้มารับช่วงในการขนส่งสินค้า โดยลูกค้ามอบการครอบครองรถที่เช่ามาแก่บริษัทในเครือดังกล่าว ในกรณีนี้ การคุ้มครองจะครอบคลุมไปถึงการรถที่อยู่ในความครอบครองของบริษัทในเครือของลูกค้านี้ด้วย⁴⁸

4.4.4 ผู้ประกอบการสาธารณูปโภคให้บริการแก่ลูกค้า

ในการประกอบกิจการของลูกค้านี้ย่อมที่จะต้องใช้บริการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินกิจการในทุกวัน หากไม่มีสาธารณูปโภคดังกล่าวจะทำให้กิจการของลูกค้านี้ต้องหยุดชะงักไป ซึ่งเป็นผลร้ายต่อการฟื้นฟูกิจการ การพักบังคับชำระหนี้จึงต้องห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภคให้บริการลูกค้า

ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค หมายถึง ผู้ที่ประกอบการในกิจการที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอันเป็นสาธารณะหรือเป็นของใช้ส่วนรวม ในที่นี้หมายถึง รัฐวิสาหกิจที่ให้บริการสาธารณูปโภค เช่น การไฟฟ้า การประปา องค์การโทรศัพท์ และยังคงไปถึงบริษัทเอกชนที่ได้รับสัมปทานจากรัฐให้เข้ามาประกอบการสาธารณูปโภคด้วย นอกจากนี้ยังมีผู้เห็นว่าในกรณีที่ลูกค้าเช่าอาคารประกอบธุรกิจการค้า แล้วผู้ที่เป็นเจ้าของอาคารเป็นคู่สัญญาในเรื่องการให้บริการค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า กับลูกค้าแทนที่จะเป็นการประปาหรือการไฟฟ้า เจ้าของอาคารย่อมต้องถือเป็นผู้ให้บริการสาธารณูปโภคตามนัยแห่งอนุมาตรานี้ด้วย⁴⁹ จึงอาจกล่าวได้ว่าเจตนารมณ์ของการพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้ต้องการที่จะให้ความคุ้มครองแก่กิจการและตัดอำนาจทั้งปวงของเจ้าหนี้เป็นหลัก ดังนั้นไม่ว่าผู้ประกอบการสาธารณูปโภคจะอยู่ในฐานะใด หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นผู้ให้บริการสาธารณูปโภคแก่ลูกค้าก็จะต้องอยู่ภายใต้ข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ เช่นกัน

4.4.5 การใช้อำนาจของศาลหรืออนุญาโตตุลาการภายใต้กฎหมายอื่นที่ไม่ใช่กฎหมายล้มละลายในการบังคับกับลูกค้าหรือทรัพย์สินของลูกค้า

ด้วยเจตนารมณ์ของการฟื้นฟูกิจการคือ ต้องการให้เจ้าหนี้และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกค้านี้ทั้งหมดเข้ามาร่วมในการฟื้นฟูกิจการของลูกค้า และอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกันคือ กฎหมายในเรื่องการฟื้นฟูกิจการ หากมีปัญหา ความเสียหายหรือ

⁴⁸ สุนทร มณีสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 60

⁴⁹ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 40

ข้อเรียกร้องใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิแห่งตนหรือในเรื่องที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ จะต้องเสนอให้ศาลที่พิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผู้พิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาดให้ โดยที่ศาลอื่น ๆ ที่มีใช้ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้หรืออนุญาตตุลาการต้องยอมที่จะถูกลดหรือจำกัดอำนาจแห่งตนในการที่พิจารณา พิพากษา และบังคับคดีอันเกี่ยวกับลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้ในช่วงระยะเวลาที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ เพื่อให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้และการดำเนินการของเจ้าหนี้ทั้งหลายอยู่ภายในกรอบของกฎหมายฟื้นฟูกิจการและเป็นไปในทางเดียวกัน อันเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมให้การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ประสบความสำเร็จ การพักบังคับชำระหนี้จึงได้กำหนดข้อจำกัดอำนาจของศาลและอนุญาตตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคัดสินชี้ขาดข้อพิพาทไว้หลายกรณี โดยอาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.4.5.1 การพิจารณาคำฟ้องหรือคำร้องขอให้เลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้⁵⁰

การพักบังคับชำระหนี้นอกจากจะห้ามเจ้าหนี้หรือผู้ถือหุ้นของลูกหนี้ที่เป็นนิติบุคคลฟ้องหรือร้องขอให้ศาลพิพากษาหรือสั่งให้เลิกนิติบุคคลลูกหนี้แล้ว ยังห้ามศาลไม่ให้รับคำฟ้องหรือคำร้องขอดังกล่าวไว้พิจารณา และหากมีการฟ้องหรือร้องขอไว้ก่อนแล้ว ศาลจะต้องงดการพิจารณาไว้ไม่ว่าการจะมีการพิจารณาคดีไปถึงชั้นตอนใดแล้วก็ตาม

ปัญหาที่ว่า ศาลที่พิจารณาคำฟ้องหรือคำร้องขอให้เลิกนิติบุคคล จะทราบได้อย่างไรที่มีการร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ในกรณีนี้ศาลอาจทราบได้จากกรณีที่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ได้ประกาศคำสั่งรับคำร้องขอในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลาย 2 ฉบับหรือจากการที่ลูกหนี้หรือผู้มีส่วนได้เสียได้แถลงให้ศาลทราบ ส่วนในประเด็นที่ว่าถ้าความปรากฏแก่ศาลเองโดยมิใช่ผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้แถลงต่อศาล ศาลจะยกข้อเท็จจริงที่ว่ามีการรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แล้ว เพื่อสั่งไม่รับฟ้องหรืองดการพิจารณาคดีได้หรือไม่ มีผู้เห็นว่า⁵¹ ในเรื่องนี้กฎหมายมิได้กำหนดไว้ว่าความปรากฏแก่ศาลด้วยวิธีใด และมีได้กำหนดหน้าที่ของผู้มีส่วนได้เสียไว้ และการให้ประกาศหนังสือพิมพ์ตามมาตรา 90/9 ก็เพื่อให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ทราบ ดังนั้นเมื่อความปรากฏแก่ศาลเอง ศาลสามารถยกขึ้นว่ากล่าวได้เองโดยไม่จำเป็นต้องรอให้ผู้มีส่วนได้เสียเป็นผู้นำเสนอต่อศาลแต่อย่างใด

⁵⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (1)

⁵¹ สุทธธ มณีสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 53

4.4.5.2 การพิจารณา พิพากษาหรือตัดสินชี้ขาดในคดีแพ่งที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ข้อพิพาทที่ลูกหนี้อาจต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายและคดีล้มละลาย⁵²

การพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะห้ามมิให้ศาลรับคำฟ้องลูกหนี้ในคดีแพ่งไว้พิจารณาพิพากษา หากมูลหนี้ที่นำมาฟ้องนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน แต่ถ้าศาลรับคำฟ้องไว้แล้วก่อนที่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะมีคำสั่งรับคำร้องขอ ศาลที่รับคำฟ้องในคดีแพ่งไว้จะต้องงดการพิจารณาไว้ก่อนในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ นอกจากนี้ยังห้ามมิให้ศาลรับคำฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายไว้พิจารณาพิพากษาด้วย หากศาลได้รับคำฟ้องไว้แล้วก่อนที่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะมีคำสั่งรับคำร้องขอ ศาลที่รับคำฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลายไว้จะต้องงดการพิจารณาไว้ก่อนเช่นกัน

การพักบังคับชำระหนี้ นอกจากที่จะห้ามศาลแล้วยังห้ามอนุญาตไต่ตุลาการในการที่จะรับข้อพิพาทที่ลูกหนี้จะต้องรับหรือได้รับความเสียหายมาวินิจฉัยชี้ขาด หากอนุญาตไต่ตุลาการได้รับข้อพิพาทไว้ก่อนที่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะมีคำสั่งรับคำร้องขอ อนุญาตไต่ตุลาการที่รับข้อพิพาทไว้จะต้องงดการพิจารณาชี้ขาดไว้ก่อนเช่นกัน

4.4.5.3 การบังคับคดีตามคำพิพากษากับทรัพย์สินของลูกหนี้⁵³

การพักบังคับชำระหนี้ นอกจากจะห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลแห่งหนี้ตามคำพิพากษานั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ยังห้ามศาลมิให้มีการบังคับคดีต่อไปเมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย โดยหากมีการดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนหน้าที่ศาลจะมีคำสั่งรับคำร้องขอให้ศาลงดการบังคับคดีนั้นไว้ก่อนในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ

กรณีที่มีการดำเนินการบังคับคดีไว้ก่อนแล้ว หมายความว่าถึง กรณีที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาได้มีการยื่นคำขอให้ศาลออกคำสั่งบังคับให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามคำพิพากษา

⁵² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (4)

⁵³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (5)

หรือยื่นคำขอให้ออกหมายบังคับคดีตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ ออกขายทอดตลาดชำระหนี้ หรืออาจเป็นกรณีที่มีการนำเจ้าพนักงานบังคับคดีไปยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้แล้ว ไม่ว่าจะอยู่ในขั้นตอนใดดังกล่าว ศาลที่ออกหมายบังคับคดีหรือศาลที่บังคับคดีแทนจะต้องงดการบังคับคดีไว้ก่อน

4.4.5.4 การพิจารณาพิพากษาในคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายแบบมีเงื่อนไข และสัญญาเช่า⁵⁴

การพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะห้ามมิให้ศาลรับคำฟ้องลูกหนี้ในคดีที่เกี่ยวกับการเรียกให้ลูกหนี้ปฏิบัติตามสัญญา เรียกทรัพย์สินตามสัญญาคืน หรือชำระค่าเสียหายตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขาย หรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันได้ ไว้พิจารณาพิพากษา แต่ถ้าศาลได้รับคำฟ้องไว้แล้วก่อนที่ศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้จะมีคำสั่งรับคำร้องขอ ศาลที่รับคำฟ้องไว้จะต้องงดการพิจารณาไว้ก่อนในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ

4.4.5.5 การออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวหรือพิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว⁵⁵

โดยปกติแล้วเมื่อมีการฟ้องร้องลูกหนี้ในคดีแพ่ง หากปรากฏข้อเท็จจริงต่อศาลตามคำร้องขอของโจทก์ว่า ลูกหนี้ตั้งใจที่จะยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน โอน ขาย หรือจำหน่ายทรัพย์สินของตน โดยมีเจตนาเพื่อประวิงหรือขัดขวางต่อการบังคับคดีตามคำสั่งศาลและทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ศาลอาจมีคำสั่งให้ยึด อายัด ห้ามจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นการคุ้มครองชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาคดีได้⁵⁶ หรือในกรณีที่มีการฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินลูกหนี้ไว้เด็ดขาดหากศาลได้ส่วนได้ความจริงตามคำร้องขอของโจทก์ว่าคดีมีมูลพอที่จะทำให้ศาลเห็นว่าหากศาลดำเนินการพิจารณาคดีเรื่องนี้ต่อไปแล้วศาลอาจมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินลูกหนี้ไว้เด็ดขาด ศาลก็อาจมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สิน

⁵⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (8)

⁵⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (10)

⁵⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 ประกอบมาตรา 255

ลูกหนี้ไว้ชั่วคราวได้⁵⁷ แต่เมื่อใดที่ลูกหนี้เข้าสู่การฟื้นฟูกิจการ การดำเนินกิจการจะต้องอาศัย การหมุนเวียนของเงินสด หรือความคล่องตัวของทรัพย์สินที่ใช้ในกิจการ การพักบังคับชำระหนี้ จึงให้อำนาจศาลที่รับคำร้องขอที่จะสั่งระงับผลบังคับของคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ ทรัพย์สินชั่วคราวไว้ก่อนในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการ

การพักบังคับชำระหนี้จะกำหนดให้ศาลรับคำร้องขอมีอำนาจสั่งให้ระงับ ผลบังคับไว้หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลง คำสั่งตามวิธีการชั่วคราวของศาลที่ให้ยึดอายัด ห้ามจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือให้พิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราว ซึ่งมีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่ง รับคำร้องขอไว้เพื่อพิจารณานั้นเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควรก็ได้

การที่ศาลที่รับคำร้องขอมีคำสั่งระงับผลบังคับของคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว หรือคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราวดังกล่าว จะเป็นเพียงการระงับไม่ให้คำสั่งนั้นมีผล บังคับตามกฎหมายเท่านั้น แต่จะไม่มีผลเป็นการเพิกถอนคำสั่งดังกล่าว ดังนั้นคำสั่งคุ้มครอง ชั่วคราวหรือคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราวจึงยังมีอยู่ เพียงแต่จะไม่มีผลบังคับ ในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการเท่านั้น และถ้าต่อมาศาลนั้นมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่าย คดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการก็ให้ศาลที่รับคำร้องขอมีคำสั่ง เกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวหรือคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ชั่วคราวดังกล่าวตามที่เห็นสมควร

4.4.6 การกระทำของลูกหนี้อันเป็นการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน⁵⁸

การพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้เป็นการห้ามการกระทำของทางฝ่าย ลูกหนี้ที่เข้าฟื้นฟูกิจการอันเป็นการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการ ใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน เพื่อจะรักษาทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ ไว้ให้มากที่สุดและป้องกันมิให้ลูกหนี้ซึ่งอาจมีเจตนาไม่สุจริตจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินออกไป ให้เจ้าหนี้รายใดรายหนึ่งอันทำให้เจ้าหนี้อื่นต้องได้รับความเสียหายและเป็นอุปสรรคต่อการฟื้นฟู กิจการ

เหตุที่การพักบังคับชำระหนี้ตามกฎหมายฟื้นฟูกิจการของไทยจะต้องมี ข้อห้ามการกระทำของลูกหนี้ ก็เนื่องจากระบบการฟื้นฟูกิจการของไทยยอมรับเอาหลักการที่

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 17

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (9)

ให้โอกาสผู้บริหารเดิมของลูกหนี้ยังคงมีอำนาจในการบริหารกิจการของลูกหนี้ได้แม้ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการก็ตาม ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผน โดยเห็นว่าผู้บริหารเดิมของลูกหนี้น่าเชื่อถือที่จะทราบถึงสภาพของกิจการของลูกหนี้และวิธีการดำเนินกิจการเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันกับหลักการ Debtor in possession ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกา แต่เพื่อป้องกันไม่ให้กิจการของลูกหนี้ต้องเสียหายยิ่งไปกว่าเดิม การพักบังคับชำระหนี้จึงต้องกำหนดกรอบของอำนาจในการบริหารกิจการของลูกหนี้โดยผู้บริหารเดิมเพื่อไม่ให้ดำเนินการใดไปในทางที่ก่อให้เกิดความเสียหายกับกิจการของลูกหนี้

การห้ามการกระทำของทางฝ่ายลูกหนี้ที่เข้าฟื้นฟูกิจการอันเป็นการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สินในกรณีนี้จะเป็นการห้ามลูกหนี้กระทำการดังกล่าวกับบุคคลภายนอก เช่น ไปก่อหนี้กับบุคคลภายนอก ขายทรัพย์สินให้บุคคลภายนอก แต่จะไม่รวมไปถึงการกระทำอันเป็นกิจการภายในของลูกหนี้เอง เช่น การเลิกจ้างพนักงานของลูกหนี้ ซึ่งจะทำให้ลูกหนี้มีหนี้ที่ต้องจ่ายค่าชดเชยตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน กรณีดังกล่าวไม่ถือเป็นการก่อหนี้ของลูกหนี้ ดังนั้นจึงไม่ต้องห้ามที่จะจ่ายค่าชดเชยให้พนักงานของลูกหนี้⁵⁹

การพักบังคับชำระหนี้ที่ห้ามการกระทำของลูกหนี้ดังกล่าวข้างต้นนั้นยังห้ามรวมไปถึงผู้บริหารชั่วคราว⁶⁰ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการจัดกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ในระหว่างที่ศาลยังมีได้มีการแต่งตั้งผู้ทำแผน และผู้ทำแผนของลูกหนี้อีกด้วย⁶¹

4.5 การกระทำที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้

การพักบังคับชำระหนี้ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของไทย จะมีได้บัญญัติถึงกำหนดประเภทของการกระทำที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้ไว้ต่างหากโดยเฉพาะ ซึ่งแตกต่างจากการพักบังคับชำระหนี้โดยอัตโนมัติ (Automatic stay) ของกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศอเมริกาที่จะบัญญัติไว้ว่าการกระทำใดบ้างที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้ แต่ข้อยกเว้นของการพักบังคับชำระหนี้ตาม

⁵⁹ สรุปความจาก คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ. , "รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ. , ครั้งที่ 5/2541," 9 มกราคม 2541

⁶⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (9) ประกอบมาตรา 90/21 วรรค 2

⁶¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (9) ประกอบมาตรา 90/25

กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยจะบัญญัติแทรกไว้ในข้อกำหนดของการพักบังคับชำระหนี้ในแต่ละข้อ และในบางกรณีจะตีความได้จากข้อกำหนดดังกล่าว โดยสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

4.5.1 การฟ้องร้องหรือดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้หรือคดีแพ่งที่ไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้⁶²

การพักบังคับชำระหนี้จะห้ามแต่เพียงการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งอันเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น แต่จะไม่ห้ามไปถึงการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีอาญากับลูกหนี้ในกรณีที่ลูกหนี้ไปกระทำความผิดอันมีโทษทางอาญาในระหว่างที่เข้าฟื้นฟูกิจการ เช่น การออกเช็คโดยมีเจตนาที่จะไม่ใช้เงินตามเช็ค อันเป็นกระทำความผิดและมีโทษทางอาญาตามพระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534* เป็นต้น ซึ่งเป็นไปตามหลักการที่ว่ากระบวนการตามกฎหมายล้มละลายจะไม่เข้าไปก้าวกายอำนาจในการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐหรือผู้เสียหาย นอกจากนี้แล้วการพักบังคับชำระหนี้ยังไม่ห้ามการฟ้องร้องหรือดำเนินคดีแพ่งที่ไม่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วย

4.5.2 การฟ้องร้องบังคับคดีกับผู้ค้ำประกันของลูกหนี้หรือลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้⁶³

การพักบังคับชำระหนี้เป็นมาตรการที่สร้างขึ้นมากเพื่อคุ้มครองลูกหนี้หรือกิจการของลูกหนี้เท่านั้น แต่จะไม่คุ้มครองไปถึงการฟ้องร้องบังคับคดีกับบุคคลภายนอก ดังนั้นการพักบังคับชำระหนี้จะห้ามแต่เพียงการฟ้องร้องหรือบังคับคดีกับลูกหนี้หรือทรัพย์สินของลูกหนี้เท่านั้น ไม่ห้ามเจ้าหนี้ที่จะฟ้องร้องบังคับคดีกับผู้ค้ำประกันหรือลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้

ผู้ค้ำประกันไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ผู้บริหารของลูกหนี้เป็นผู้ค้ำประกันหนี้ของกิจการด้วยตัวเอง หรือเป็นกรณีที่สถาบันการเงินออกหนังสือค้ำประกันให้ลูกหนี้ ก็จะไม่ได้รับ

⁶² โดยนัยของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (4)

* ดูพระราชบัญญัติความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. 2534 มาตรา 4

⁶³ โดยนัยของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (4) และ (5)

ความคุ้มครองจากการพักบังคับชำระหนี้ ดังนั้นหากเจ้าหนี้ได้ฟ้องลูกหนี้และผู้ค้ำประกัน เป็นคดีแพ่งไว้แล้วก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เมื่อศาลมีคำสั่งรับ คำร้องขอแล้ว ศาลที่พิจารณาคดีแพ่งนั้นจะต้องมีคำสั่งงดการพิจารณาคดีในส่วนของลูกหนี้ไว้ ก่อน แต่ในส่วนของผู้ค้ำประกันศาลสามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาได้ต่อไปตลอดจนถึงชั้น บังคับคดีตามคำพิพากษา

ในการพิจารณายกร่างกฎหมายฟื้นฟูกิจการนี้ มีการอภิปรายกันอย่าง กว้างขวางว่าการพักบังคับชำระหนี้ควรที่จะคุ้มครองไปถึงผู้ค้ำประกันหรือลูกหนี้ร่วมกับลูกหนี้ที่ เข้าฟื้นฟูกิจการหรือไม่ ซึ่งในชั้นของคณะกรรมการและคณะกรรมาธิการวิสามัญในทุกชั้นเห็นตรง กันว่าการพักบังคับชำระหนี้ไม่คุ้มครองไปถึงผู้ค้ำประกันหรือลูกหนี้ร่วม ซึ่งในชั้นพิจารณาร่างพระ ราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2542 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคความหวังใหม่ได้ขอ สงวนความเห็นโดยขอให้การพักบังคับชำระหนี้มีผลคุ้มครองไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องร่วมกับลูกหนี้ ผู้ที่อยู่ ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันและผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ด้วย* โดยอ้างเหตุผลว่า การที่กิจการของ ลูกหนี้ต้องประสบปัญหานั้นไม่ใช่เรื่องที่จะลงโทษผู้ค้ำประกัน และการที่จะให้ผู้ค้ำประกันต้องรับ ผิดในหนี้ของกิจการและอาจต้องถูกฟ้องล้มละลายไปจะก่อให้เกิดความไม่สงบสุขในประเทศ คน จำนวนมากจะต้องล้มละลาย⁶⁴ แต่ข้อเสนอดังกล่าวไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา โดยความเห็นส่วนใหญ่จะเห็นว่า การพักบังคับชำระหนี้มุ่งประสงค์ที่จะคุ้มครองเฉพาะลูกหนี้หรือ กิจการของลูกหนี้เท่านั้น และเพื่อไม่ให้ถูกมองว่ามาตรการนี้จะเป็นเครื่องมือในการประวิงการ ชำระหนี้การพักบังคับชำระหนี้จึงไม่ควรที่จะไประงับสิทธิของเจ้าหนี้ที่จะฟ้องร้องบังคับคดีกับ ผู้ค้ำประกันหรือลูกหนี้ร่วมของลูกหนี้

* ร่างมาตรา 90/12 (4) ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคความหวังใหม่เสนอคือ "ห้ามมิให้ฟ้องผู้รับ ผิดร่วมกับลูกหนี้ ผู้ที่อยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันลูกหนี้และผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับ ทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับ ความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ ขาด ถ้ามูลแห่งนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผน และห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้และผู้ค้ำประกันของลูก หนี้เป็นคดีล้มละลาย ในกรณีที่มีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการชี้ขาดไว้แล้วให้งดการ พิจารณาไว้ เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอ จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น"

พิชัย นิลทองคำ และนิพิฏฐ์ อินทรสมบัติ, หลักรคิด เจตนารมณ์ สาระ ลักษณะสำคัญเชิงทฤษฎี และปฏิบัติ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : บริษัทอทตยา จำกัด, 2542), หน้า 30

⁶⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 31

4.5.3 การฟ้องร้องบังคับคดีแพ่งในมูลหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผน⁶⁵

เมื่อศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนจะเป็นเวลาที่ลูกหนี้เริ่มต้นดำเนินการฟื้นฟูกิจการตามขั้นตอน วิธีการ ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผน โดยจะมีผู้บริหารแผนเป็นผู้ที่จะดำเนินการให้การฟื้นฟูกิจการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ ซึ่งการฟื้นฟูกิจการตามแผนดังกล่าว อาจจะมีทั้งการชำระหนี้ ก่อหนี้ จำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งผู้บริหารแผนสามารถกระทำได้หากมีการระบุไว้ในแผน โดยจะไม่ถูกจำกัดให้อยู่ในกรอบของทางการค้าปกติเช่นดังผู้บริหารของลูกหนี้หรือผู้ทำแผน ในการบริหารกิจการของลูกหนี้ตามแผนนั้นเป็นที่แน่นอนว่า จะต้องมีการซื้อวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิต หรืออาจจะต้องกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินเพื่อใช้เป็นเงินลงทุนในกิจการต่อไป จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่กิจการของลูกหนี้โดยผู้บริหารแผนที่จะต้องมีการก่อหนี้ ชำระหนี้ จำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งกฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ว่าเจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามแผน ไม่ว่าจะเป็นอย่างนี้ที่ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน ผู้บริหารแผนชั่วคราว หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์หรือตัวแทนของบุคคลดังกล่าวก่อนขึ้น เจ้าหนี้เหล่านี้มีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้โดยไม่ต้องยื่นคำขอรับชำระหนี้ นั้นหมายความว่า หากมีการก่อหนี้ขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนและหนี้นั้นเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นเนื่องจากการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามแผน เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ เจ้าหนี้สามารถที่จะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้โดยตรง หากลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้สามารถที่จะฟ้องร้องบังคับคดีกับลูกหนี้ได้ไม่ถูกห้ามจากการพักบังคับชำระหนี้

4.5.4 การบังคับคดีที่สำเร็จบริบูรณ์ไปแล้วหรือการส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะได้ทราบถึงการยื่นคำร้องขอ⁶⁶

การพักบังคับชำระหนี้จะห้ามแต่เพียงมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ในมูลหนี้ตามคำพิพากษาเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผน แต่จะไม่ก้าวร้าวไปถึงการบังคับคดีที่สำเร็จบริบูรณ์ไปแล้วก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะได้ทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอ หรือการบังคับคดีตามคำพิพากษาให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่งเสร็จก่อนวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะได้ทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอ

⁶⁵ โดยนัยของพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (4) และ (5)

⁶⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (5)

การจะถือว่าการบังคับคดีสำเร็จบริบูรณ์เมื่อใดนั้น จะต้องไปพิจารณาในเรื่องผลของการล้มละลายเกี่ยวกับการที่ได้กระทำไปแล้ว โดยมาตรา 110 วรรคสอง ได้ให้คำนิยามของการบังคับคดีสำเร็จบริบูรณ์ว่า "การบังคับคดีนั้น ให้ถือว่าเป็นสำเร็จบริบูรณ์เมื่อพ้นกำหนดเวลาที่อนุญาตให้เจ้าหนี้ยื่นคำขอเฉลี่ยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง" ซึ่งก็คือ เมื่อพ้นกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันขายทอดตลาดในกรณีเป็นการยึดทรัพย์สินเพื่อขายทอดตลาดหรือ พ้นกำหนดสิบสี่วันนับแต่วันชำระเงินหรือส่งทรัพย์สินตามที่อายุัดในกรณีเป็นการอายัดทรัพย์สิน* ดังนั้นหากเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามหมายบังคับคดีไปแล้วเกินกว่าสิบสี่วันนับแต่วันขายทอดตลาด การบังคับคดีนั้นย่อมสำเร็จบริบูรณ์แล้ว หากเจ้าพนักงานบังคับคดีมาทราบภายหลังนั้นว่ามีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เจ้าพนักงานบังคับคดีก็ยังสามารถที่จะดำเนินการจ่ายเงินที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์ดังกล่าวให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้

หากศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่ง เช่น รถยนต์ ระบุชื่อและหมายเลขทะเบียน หากเจ้าพนักงานบังคับคดีได้ดำเนินการยึดรถยนต์มาจากลูกหนี้ และส่งมอบรถยนต์นั้นให้แก่เจ้าหนี้เสร็จเรียบร้อยแล้วไปก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่ามีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ การพักบังคับชำระหนี้ก็ไม่มีผลกระทบต่อการบังคับคดีดังกล่าว

การกำหนดขอบเขตของการบังคับคดีที่ไม่อยู่ภายใต้การพักบังคับชำระหนี้ โดยอาศัยวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการนั้น ในชั้นกรรมาธิการพิจารณาร่างกฎหมายล้มละลาย ได้มีการอภิปรายในประเด็นนี้อย่างกว้างขวาง โดยมีความเห็นแบ่งเป็นสองฝ่าย⁶⁷

* ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 290 ได้กำหนดระยะเวลาในการที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะร้องขอเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ตนเข้าเฉลี่ยในทรัพย์สินหรือเงินที่ขายหรือจำหน่าย ทรัพย์สินของลูกหนี้ซึ่งถูกยึดหรืออายัดไว้แล้ว ดังนี้

- (1) ในกรณีที่ยึดทรัพย์สินเพื่อขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่น คำขอเช่นนั้นให้ยื่นก่อนสิ้นระยะเวลาสิบสี่วันนับแต่วันที่มีการขายทอดตลาดหรือจำหน่ายทรัพย์สินนั้น
- (2) ในกรณีที่อายัดทรัพย์สิน ให้ยื่นคำขอเสียก่อนสิ้นระยะเวลาสิบสี่วันนับแต่ชำระเงินหรือส่งทรัพย์สินตามที่อายุัดไว้
- (3) ในกรณียึดเงินให้ยื่นคำขอเสียก่อนสิ้นระยะเวลาสิบสี่วันนับแต่วันยึด

⁶⁷ สรุปลงความจาก คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ. สมาชิกแทนราษฎร, "รายงานประมวลเลขของการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราช

ฝ่ายแรกเห็นว่า การที่ไปกำหนดเอาวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบ ว่าได้มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการมาเป็นเกณฑ์ในกำหนดขอบเขตของข้อยกเว้นของการพัก บังคับชำระหนี้ นั้น อาจก่อให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายที่อาจทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสียหายได้ เพราะเจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบเมื่อไร และทราบโดยวิธีใดกฎหมายมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีอาจจะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดไว้และจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาไปโดยอ้างว่าไม่ทราบว่ามีการยื่นคำร้องขอ ซึ่งกระบวนการในการติดตาม เอาเงินคืนจะยุ่งยากมาก นอกจากนี้ยังเกิดช่องว่างระหว่างระยะเวลาที่ยื่นคำร้องขอจนถึงระยะเวลา ที่เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบว่ามีการยื่นคำร้องขอ ซึ่งตามปกติแล้วเมื่อมีการยื่นคำร้องขอ จะต้องหยุดการบังคับคดีไว้ก่อน แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีอาจไม่ระงับการบังคับคดีไว้โดยอ้างว่า ยังไม่ทราบได้ อันอาจทำให้เจ้าหนี้ส่วนใหญ่ต้องเสียหาย ดังนั้นจึงควรที่จะกำหนดขอบเขตของการ บังคับคดีที่ไม่อยู่ภายใต้การพักบังคับชำระหนี้โดยอาศัยวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอเป็นเกณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับวันที่การพักบังคับชำระหนี้เกิดขึ้นมาซึ่งก็คือวันที่ศาล มีคำสั่งรับคำร้อง ขอเช่นกัน

ในขณะที่อีกฝ่ายเห็นว่า หากไปกำหนดขอบเขตของการบังคับคดีที่ ไม่อยู่ภายใต้การพักบังคับชำระหนี้โดยอาศัยวันที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอเป็นเกณฑ์นั้น จะไม่สอดคล้องกับการกำหนดการเกิดของมูลหนี้ตามคำพิพากษาที่ถูกห้ามมิให้นำมาบังคับคดี เนื่องจากได้กำหนดห้ามมิให้เจ้าหนี้ที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผนบังคับคดีตาม คำพิพากษา ซึ่งตามปกติวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผนจะเป็นขั้นตอนที่ล่วงเลยจากวันที่ศาลรับ คำร้องขอมาแล้ว ดังนั้นหากมูลหนี้ตามคำพิพากษาเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลรับ คำร้องขอฟื้นฟูกิจการไว้พิจารณาแต่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผนซึ่งห้ามมิให้บังคับคดี ในกรณีเช่นนี้ย่อมเป็นไปได้อยู่แล้วที่การบังคับคดีจะเสร็จบริบูรณ์ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งรับคำร้อง ขอ และเหตุที่การกำหนดมูลหนี้ที่ไม่สามารถบังคับคดีได้ต้องตัดตอนกันที่วันที่ศาลมีคำสั่ง เห็นชอบด้วยแผนก็เนื่องาก่อนหน้านั้นจะเป็นช่วงระยะเวลาที่ลูกหนี้ประกอบการค้าปกติไปก่อน ในระหว่างที่มีการทำแผน ซึ่งหนี้ที่เกิดขึ้นในช่วงนี้จะได้รับการชำระโดยวิธีการ จำนวน ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในแผน ส่วนการดำเนินการภายหลังศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ลูกหนี้จะเข้าสู่การฟื้นฟูกิจการตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนดไว้ในแผน ดังนั้นหากการดำเนิน

บัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ., 9 ตุลาคม 2540," และ "รายงานการประชุมคณะกรรมการ วิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ. ครั้งที่ 7/2540," 22 ตุลาคม 2540.

การตามแผนไปก่อให้เกิดหนี้ขึ้นมา เช่น ผู้บริหารแผนไปสั่งซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้ในกิจการของลูกหนี้หนี้ค่าสินค้าในส่วนนี้ เจ้าหนี้สามารถที่จะฟ้องร้องบังคับคดีได้ทันที ดังนั้นการที่กำหนดเอาวันที่เจ้าพนักงานบังคับคดีทราบว่าได้มีการยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการมาเป็นเกณฑ์ในกำหนดขอบเขตของข้อยกเว้นของการพักบังคับชำระหนี้ น่าจะเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายและสอดคล้องกันดี

ในที่สุดที่ประชุมได้ข้อสรุปว่าให้กำหนดหลักเกณฑ์เป็นไปตามความเห็นของฝ่ายที่สอง ส่วนปัญหาที่ว่าเจ้าพนักงานบังคับคดีจะทราบว่ามีกรยื่นคำร้องขอเมื่อใดและโดยวิธีใดนั้น ที่ประชุมได้แก้ปัญหาโดยให้บัญญัติเพิ่มเติมในมาตรา 90/9 ในเรื่องการประกาศกำหนดนัดวันไต่สวนคำร้องขอว่า ให้ศาลประกาศคำสั่งรับคำร้องขอว่าศาลรับคำร้องขอไปเมื่อวันที่เท่าใดไปพร้อมกับวันกำหนดนัดไต่สวนคำร้องขอด้วย ในหนังสือพิมพ์รายวันที่แพร่หลายอย่างน้อยหนึ่งฉบับไม่น้อยกว่าสองครั้งห่างกันไม่เกินเจ็ดวัน เพื่อให้เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ทราบถึงการยื่นคำร้องขอ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวได้รับการยอมรับและนำไปบัญญัติไว้ในมาตรา 90/12 (5) และมาตรา 90/9

4.5.5 การบังคับคดีกับทรัพย์สินที่เสีง่าย หรือถ้าห่วงง้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายเกินส่วน⁶⁸

ข้อยกเว้นของการพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะยกเว้นให้มีการบังคับคดีกับทรัพย์สินบางอย่างของลูกหนี้ได้ ในกรณีที่ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดหรืออายัดไว้ นั้น เป็นทรัพย์สินที่เสีง่ายหรือถ้าห่วงง้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น การพักบังคับชำระหนี้จะไม่ห้ามการที่เจ้าพนักงานบังคับคดีขายได้โดยวิธีขายทอดตลาดหรือวิธีอื่นที่สมควร

ทรัพย์สินที่เสีง่าย หมายถึง ทรัพย์สินที่เป็นของสดหรือผลิตผลทางการเกษตร เช่น อาหาร พืช ผัก ผลไม้ หรือทรัพย์สินที่มีกำหนดเวลาหมดอายุใช้งาน เช่น ยารักษาโรค เครื่องสำอางค์ เครื่องกระป๋อง เป็นต้น

ทรัพย์สินที่ห่วงง้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น หมายถึง ทรัพย์สินที่อยู่ในอายุที่ควรจะขายออกไปเสียหากเก็บไว้จะไม่ไ้ราคา และต้องเสียค่ารักษาทรัพย์สินนั้นมากกว่าค่าตอบแทนที่ได้รับจากการขายทรัพย์สินนั้น ซึ่งกรณีเช่นนี้จะทำให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ต้องเสียหาย

⁶⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (5) วรรคสอง

เมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีขายทรัพย์สินดังกล่าวไปแล้วให้กักเงินไว้เมื่อใดที่ศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมอบเงินนั้นแก่ผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายได้ ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอหรือจำหน่ายคดีหรือยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการหรือยกเลิกการฟื้นฟูกิจการก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจ่ายเงินให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถ้าศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้เด็ดขาดและยังเหลือเงินอยู่ ให้ส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินต่อไป

ในชั้นคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายล้มละลายได้มีการอภิปรายในเรื่องของเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินในกรณีนี้ว่า หากศาลมีคำสั่งเห็นชอบด้วยแผนแล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องมอบเงินที่ได้จากการขายให้แก่ผู้บริหารแผนนำไปใช้จ่ายทั้งหมดเลยหรือไม่ หรือให้ตามจำนวนที่ได้รับคำร้องขอ เพราะค่าใช้จ่ายอาจจะไม่เท่ากับเงินที่ได้รับจากการขายทรัพย์สิน ซึ่งในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่า⁶⁹ เงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินดังกล่าวเป็นเงินของลูกหนี้เป็นเงินของกิจการ เมื่อมีผู้บริหารแผนมาบริหารกิจการของลูกหนี้ให้เป็นไปตามแผน เงินที่ได้มาผู้บริหารแผนก็จะนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการตามแผน ดังนั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีจะกักเงินไว้ไม่ได้ แต่จะต้องมอบคืนให้ผู้บริหารแผนทั้งหมด ส่วนผู้บริหารแผนจะนำไปใช้จ่ายอย่างไรบ้างจะมีข้อกำหนดในแผนเป็นตัวกำหนดกรอบและมีเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์สินและกรรมการเจ้าหนี้เป็นผู้ตรวจสอบอยู่แล้ว⁷⁰

4.5.6 การเรียกทรัพย์สินคืนหรือการฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อและสัญญาอื่นที่มีลักษณะเดียวกับสัญญาเช่าซื้อ เนื่องจากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้หรือผิดสัญญาในสาระสำคัญ⁷¹

ข้อยกเว้นของการพักบังคับชำระหนี้คือ การให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่สิ้นกำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันได้ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่น

⁶⁹ สรุปความจาก คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร, "รายงานขอเลขของการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่...) พ.ศ., 9 ตุลาคม 2540.

⁷⁰ ดู พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/ 66 และมาตรา 90/67

⁷¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (8)

ที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าวได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า หลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราวแล้วแต่กรณีผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อ กรณีเป็นสัญญาเช่าซื้อ ราคา กรณีเป็นสัญญาซื้อขายที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ ค่าตอบแทนการใช้ทรัพย์สิน ในกรณีเป็นสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ หรือค่าเช่าตามสัญญาเช่า สองคราวติดต่อกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นสาระสำคัญ

ข้อยกเว้นดังกล่าวสอดคล้องกับบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องเช่าซื้อ ที่ให้สิทธิแก่เจ้าของทรัพย์สินซึ่งเป็นผู้ให้เช่าซื้อ ในการที่จะบอกเลิกสัญญา รับเงินค่าเช่าซื้อที่ผู้เช่าซื้อได้ชำระมาก่อนหน้านั้นและกลับเข้าครอบครองทรัพย์สินที่ให้เช่าซื้อได้ หากผู้เช่าซื้อผิดนัดไม่ใช้เงินค่าเช่าซื้อสองคราวติดกันหรือกระทำผิดสัญญาในข้อที่เป็นส่วนสำคัญ⁷²

บทบัญญัติที่ให้เจ้าของทรัพย์สินตามสัญญาติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว โดยกำหนดว่าจะต้องผิดนัดถึงสองคราวติดกันนี้ ถือเป็นบทกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ดังนั้น แม้ในสัญญาที่มีอยู่เดิมจะมีข้อตกลงกันว่าแม้ผิดนัดเพียงครั้งเดียวเจ้าของทรัพย์สินก็สามารถติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินดังกล่าวที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือของบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้ รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าวได้ เจ้าของทรัพย์สินไม่อาจอ้างข้อสัญญาดังกล่าวมายกเว้นกฎหมายในส่วนนี้ เพราะการให้สิทธิในการเรียกคืนทรัพย์สินและการฟ้องร้องบังคับคดี เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นโดยอำนาจของกฎหมายที่บัญญัติยกเว้นให้ภายหลังจากการพักบังคับชำระหนี้ห้ามมิให้มีการบังคับตามสัญญาเดิมไปแล้ว⁷³

⁷² ดู ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 574

⁷³ สุนทร มณีสวัสดิ์, คำอธิบายกฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 61

4.5.7 การงดให้บริการสาธารณูปโภคแก่ลูกหนี้ เนื่องจากไม่ชำระค่า บริการสองคราวติดกัน⁷⁴

ข้อยกเว้นของการพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้จะเป็นการอนุญาตให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้ได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า หลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการลูกหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ผู้บริหารชั่วคราว ผู้ทำแผน ผู้บริหารแผน หรือผู้บริหารแผนชั่วคราว แล้วแต่กรณี ไม่ชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการสองคราวติดต่อกัน

กรณีที่จะเข้าข้อยกเว้นดังกล่าวได้จะต้องเป็นการค้างชำระค่าบริการที่เกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการเท่านั้น ส่วนค่าบริการที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและลูกหนี้ยังค้างชำระอยู่ ผู้ประกอบการสาธารณูปโภคจะต้องนำหนี้ในส่วนนี้ไปยื่นคำขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการ จะนำเอาการที่ลูกหนี้ค้างชำระค่าบริการสองคราวติดกันก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการมาอ้างเป็นเหตุในการงดการให้บริการลูกหนี้ไม่ได้

4.5.8 การกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ สามารถดำเนินต่อไปได้⁷⁵

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า วัตถุประสงค์หลักของกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้คือ ต้องให้กิจการของลูกหนี้ดำเนินต่อไปได้ เพื่อที่จะมีรายได้จากการประกอบกิจการมาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ทั้งหลายและเป็นทุนในการประกอบกิจการต่อไปภายหลังจากการฟื้นฟูกิจการสำเร็จแล้ว ซึ่งถ้าหากกิจการต้องหยุดประกอบต่อไปจะส่งผลทำให้โอกาสในการฟื้นฟูกิจการสำเร็จไม่เกิดขึ้นเลย การดำเนินกิจการของลูกหนี้ในระหว่างที่เข้าฟื้นฟูกิจการย่อมที่จะต้องมีการหมุนเวียนของเงินทุน การซื้อวัตถุดิบเพื่อใช้ในการผลิต ค่าใช้จ่ายในการขนส่ง ค่าจ้างแรงงาน ซึ่งผู้ที่เข้ามาบริหารกิจการหลักเลี้ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการก่อนหนี้ ชำระหนี้ จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ทรัพย์สินต่าง ๆ ของลูกหนี้ ซึ่งกฎหมายฟื้นฟูกิจการได้ตระหนักถึงความจำเป็นดังกล่าว การพักบังคับชำระหนี้จึงไม่ห้ามลูกหนี้ที่จะจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อนหนี้

⁷⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (11)

⁷⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (9)

หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน หากเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้

หลักการที่อนุญาตให้ผู้บริหารของลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใดๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สิน หากเป็นการกระทำที่จำเป็น เพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้นี้ หลักการในเรื่องนี้จะเป็นหลักการเดียวกับกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศสหรัฐอเมริกาที่แบ่งขอบอำนาจของผู้จัดการทรัพย์สินออกเป็น การกระทำที่เป็นทางการค้าปกติของลูกหนี้ (The ordinary course of business) และการกระทำที่ไม่เป็นทางการค้าปกติของลูกหนี้ (The extraordinary course of business) โดยผู้จัดการทรัพย์สินมีดุลพินิจอย่างกว้างขวางในการจัดกิจการหรือทรัพย์สินที่เป็นทางการค้าปกติของลูกหนี้และมีอำนาจในการดำเนินการทางการค้าปกติของลูกหนี้ได้โดยไม่ต้องขออำนาจจากศาล แต่ถ้าหากการจัดกิจการและทรัพย์สินใดมิใช่เป็นทางการค้าปกติของลูกหนี้ ผู้จัดการทรัพย์สินจะทำได้ต่อเมื่อศาลได้ให้อำนาจให้กระทำได้ ภายหลังจากที่ได้มีการประกาศแจ้งถึงการกระทำให้ผู้มีส่วนได้เสียได้คัดค้านแล้ว (notice and hearing)⁷⁶

การกระทำที่เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นทางการค้าปกติ ได้แก่ การซื้อสินค้าเพื่อมาเป็นวัตถุดิบในการผลิต เช่น โรงงานทำน้ำมันปาล์ม ซื้อปาล์มน้ำมันมาแปรรูปเป็นน้ำมันปาล์ม ย่อมเป็นทางการค้าปกติ การจ่ายเงินค่าจ้างพนักงานในการทำงานก็เป็นทางการค้าปกติ เพราะหากไม่จ่ายเงินค่าจ้างจะไม่มีแรงงานในการประกอบกิจการ ซึ่งทำให้กิจการไม่อาจดำเนินต่อไปได้อย่างแน่นอน และยังมีผู้เห็นว่า การทำสัญญากับสถาบันการเงินเพื่อประกันการชำระหนี้ในทางการค้า เช่น การออกเช็คเดอริออฟเครดิต หรือเช็คเดอริออฟการันตี ก็เป็นส่วนหนึ่งของการทำการค้าปกติด้วย⁷⁷

ประเด็นที่น่าพิจารณาคือ การกำหนดขอบเขตของการดำเนินการค้าตามปกติที่ผู้บริหารของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้นี้ควรจะอยู่ในขอบเขตเช่นใด ซึ่งเป็นการยากที่จะกำหนดเป็นหลักการทั่วไปว่าการดำเนินการอย่างใดเป็นการค้าปกติ เนื่องจากกิจการย่อมมีความแตกต่างกันโดยสภาพ เช่น ลูกหนี้ประกอบกิจการรับขนส่งสินค้า การซื้อรถบรรทุกไว้รับจ้างขนส่งสินค้าย่อมเป็นการดำเนินการค้าปกติ แต่ถ้าลูกหนี้ประกอบกิจการโรงพยาบาล การซื้อรถบรรทุกอาจมิใช่การดำเนินการค้าปกติ ซึ่งบทบัญญัติในเรื่องการพักบังคับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยก็ได้บัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการกระทำใดบ้างที่เป็นการกระทำ

⁷⁶ 11 U.S.C. Section 363 and 364

⁷⁷ วิศิษฎ์ วิศิษฎ์สรอรรถ, กฎหมายฟื้นฟูกิจการ, หน้า 41

ที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้ ซึ่งในเรื่องนี้ผู้ที่บัญญัติกฎหมายอาจเห็นว่า การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่เป็นเรื่องที่มีการกล่าวไว้นานแล้วในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในเรื่องนิติบุคคลและหุ้นส่วนบริษัท* จึงเห็นว่าการจะพิจารณาว่าการกระทำใดเป็นการดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ในการฟื้นฟูกิจการนั้น สามารถนำบรรทัดฐานตามกฎหมายแพ่งมาประกอบการพิจารณาได้ และหากมีการกระทำที่ไม่แน่ใจว่าเป็นการดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ ก็สามารถแก้ไขได้โดยอาศัยนิติวิธี คือให้ศาลเป็นผู้ตัดสินว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้หรือไม่ เป็นรายกรณีไป

แต่เมื่อมีการนำหลักการเรื่องการค้าตามปกติของลูกหนี้มาใช้ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการ ซึ่งกิจการที่เข้ามาในกระบวนการฟื้นฟูกิจการมักจะเป็นกิจการขนาดใหญ่ การดำเนินการต่าง ๆ จึงต้องใช้เงินทุนมากและมีความเสี่ยงสูง การที่กฎหมายไม่อาจกำหนดขอบเขตโดยชัดแจ้งได้ว่าการกระทำใดบ้างเป็นการดำเนินการค้าตามปกติแล้ว อาจจะมีผลเสียต่อกิจการของลูกหนี้ได้ เนื่องจากเมื่อลูกหนี้เข้าสู่การฟื้นฟูกิจการ ย่อมมีผลกระทบทำให้ชื่อเสียงในทางการค้าของลูกหนี้ลดลง ยิ่งมีข้อจำกัดในเรื่องการก่อหนี้ ชำระหนี้หรือจำหน่าย จ่าย โอนอีก ทำให้คู่ค้าหรือคู่สัญญาที่ลูกหนี้จะเข้ามาค้าขายกับลูกหนี้ในระหว่งนี้ย่อมมีความกังวลในเรื่องที่อาจจะไม่ได้รับชำระหนี้คืนหากศาลเห็นว่าการนั้นมีใช่ทางการค้าปกติ ธนาคารหรือสถาบันการเงินเช่นกัน ย่อมมีความกังวลในการที่จะปล่อยสินเชื่อให้ลูกหนี้อีก เพราะไม่แน่ใจว่าการกู้ยืมเงินเป็นทางการค้าปกติหรือไม่ ดังนั้นผู้ที่เข้ามาทำธุรกรรมกับลูกหนี้ต้องใช้วิธีการยื่นคำร้องขออนุญาตดำเนินการจากศาลอันเป็นการร้องขอปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้ก่อน เพื่อให้แน่ใจว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่จำเป็นเพื่อให้การดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้สามารถดำเนินต่อไปได้และสามารถบังคับกับลูกหนี้ได้ แต่เนื่องจากกระบวนการฟื้นฟูกิจการจะต้องดำเนินการที่เสร็จสิ้นโดยเร็วภายในเวลาอันจำกัดตามกฎหมาย การที่จะรอให้ศาลมาพิจารณาในทุกเรื่องจึงไม่ใช่กลวิธีที่เหมาะสมกับกระบวนการ ซึ่งหลักเกณฑ์ในการกำหนด

* ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 66 ได้วางหลักไว้ว่า นิติบุคคลย่อมมีสิทธิ และหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่ หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งบัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง

มาตรา 1050 การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้นท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้อันได้ก่อให้เกิดขึ้น เพราะจัดการไปเช่นนั้น

ขอบเขตของการดำเนินการค้าตามปกติของลูกหนี้ควรจะเป็นเช่นใดนั้นจะได้พิจารณาโดยละเอียดในบทที่ 5 ต่อไป

4.5.9 การหักกลบลบหนี้ในมูลหนี้ที่เกิดก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ⁷⁸

การพักบังคับชำระหนี้จะไม่ห้ามเจ้าหนี้ที่มีสิทธิขอรับชำระหนี้ในการฟื้นฟูกิจการที่มีฐานะเป็นลูกหนี้ของลูกหนี้ด้วย ในกรณีที่มูลหนี้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ ใช้สิทธิขอหักกลบลบหนี้กับลูกหนี้ ดังนั้น แม้ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการแล้ว เจ้าหนี้สามารถขอหักกลบลบหนี้ได้ เว้นแต่เจ้าหนี้ใช้สิทธิเรียกร้องต่อลูกหนี้ภายหลังจากวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

4.6 การให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอและการขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้

การที่เจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการของลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ให้ลูกหนี้เช่าซื้อ หรือเช่า หรือผู้ประกอบการสาธารณูปโภค ถูกพักบังคับชำระหนี้ไว้ไม่ทำให้สิทธิของเจ้าหนี้ทั้งเจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้ไม่มีประกันหรือคู่สัญญาในการฟ้องร้องบังคับคดีหรือเรียกทรัพย์สินคืนหมดไป แต่จะถูกระงับการบังคับชำระหนี้ การบังคับกับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน หรือการบังคับตามสิทธิอื่นไว้ชั่วคราวในช่วงระยะเวลาที่ลูกหนี้กำลังดำเนินการตามกระบวนการฟื้นฟูกิจการ แต่ในบางกรณีสิทธิของเจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ในการที่ต้องกระทำการใด ๆ ซึ่งถูกการพักบังคับชำระหนี้ห้ามไว้มีค่ามากกว่าผลประโยชน์ของลูกหนี้หรือกิจการของลูกหนี้ และเจ้าหนี้ต้องได้รับความเสียหายอย่างมากจากการที่ต้องถูกระงับมิให้บังคับตามสิทธินั้นและสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอาจได้รับความคุ้มครองอย่างไม่เพียงพอ เพื่อที่จะปลดเปลื้องความเสียหายหรือความกดดันที่เจ้าหนี้ได้รับจากการถูกพักบังคับชำระหนี้และให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยจึงได้มีบทบัญญัติที่ให้อำนาจศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้เป็นผู้ที่จะปลดเปลื้องความเสียหายอันเกิดจากการพักการบังคับชำระหนี้และมีคำสั่งให้

⁷⁸ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/33

ลูกหนี้กระทำการใด ๆ อันเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอได้ตามคำร้องขอเจ้าหนี้หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ โดยสามารถยื่นคำร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้หรือขอให้มีการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอได้ตลอดเวลาที่ลูกหนี้ยังอยู่ในกระบวนการฟื้นฟูกิจการ และหากศาลมีคำสั่งให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ อันเป็นการปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้หรือการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ คำสั่งดังกล่าวจะมีผลแต่เฉพาะผู้ร้องและเฉพาะแต่การกระทำที่ระบุไว้ในคำร้องเท่านั้น บุคคลหรือการกระทำนอกเหนือจากนั้นยังคงอยู่ภายใต้บังคับของการพักบังคับชำระหนี้ ซึ่งหลักการในเรื่องนี้จะเป็นหลักการเดียวกันกับหลักการ Relief from Stay and Adequate Protection ใน The United States Bankruptcy Code ของประเทศสหรัฐอเมริกา

4.6.1 มูลเหตุที่อาจร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้

เจ้าหนี้หรือบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิที่ได้รับความสะดวกจากการพักบังคับชำระหนี้ มีสิทธิที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ เพื่อให้มีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของตนในเรื่องต่าง ๆ จากการพักบังคับชำระหนี้ได้ ซึ่งกฎหมายได้ให้อำนาจศาลที่รับคำร้องขอในการที่จะแก้ไขเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือปรับแต่งข้อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ให้มีความเป็นธรรมและเยียวยาความเสียหายของเจ้าหนี้ซึ่งเกิดจากการถูกระงับสิทธิได้ ซึ่งกรณีที่จะขอให้ศาลที่รับคำร้องขอมีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้นั้น แบ่งออกเป็น 2 ประการคือ

4.6.1.1 การขอปลดเปลื้องอันเนื่องมาจากการถูกจำกัดสิทธิตามมาตรา 90/12

ในบทบัญญัติที่กำหนดถึงข้อห้ามต่าง ๆ ของการพักบังคับชำระหนี้ในมาตรา 90/12 ในแต่ละอนุมาตรากฎหมายจะบัญญัติให้โอกาสเจ้าหนี้หรือบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิหรือผู้บริหารกิจการของลูกหนี้ก่อนที่ศาลจะเห็นชอบด้วยแผน ที่จะร้องขอต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่จะมีคำสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลง ยกเลิก หรือปรับแต่งข้อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ได้ โดยใช้ถ้อยคำว่า “เว้นแต่ศาลที่รับคำร้องขอจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น”⁷⁹ หรือ “เว้นแต่จะ

⁷⁹ ดู พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (3) (4) (5) (8) (9)

ได้รับอนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอ”⁸⁰ ซึ่งหมายความว่า เมื่อศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ การพักบังคับชำระหนี้จะมีผลบังคับใช้โดยอัตโนมัติที่จะระงับสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ของเจ้าหนี้และบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิหรือผู้บริหารของลูกหนี้ เว้นแต่ว่าศาลที่รับคำร้องขอจะเห็นว่า ควรที่จะลดความเคร่งครัดลงหรือควรจะยกเว้นไม่ใช้การพักบังคับชำระหนี้กับเจ้าหนี้รายใดรายหนึ่ง หรือควรอนุญาตให้เจ้าหนี้บางรายบังคับตามสิทธิได้หรืออนุญาตให้ผู้บริหารของลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินได้ ศาลที่รับคำร้องขอก็จะมีคำสั่งอย่างใด ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควรอันเป็นดุลพินิจของศาล การพักบังคับชำระหนี้ที่กฎหมายบัญญัติให้อำนาจศาลในการมีคำสั่งเป็นอย่างอื่นได้ ได้แก่

(1) การห้ามมิให้ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ กรมการประกันภัยหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลกิจการของลูกหนี้สั่งเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ⁸¹

หากหน่วยงานดังกล่าวต้องการที่จะเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ จะต้องยื่นคำร้องขออนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอเสียก่อน และแม้จะไม่ได้สั่งเพิกถอนใบอนุญาตแต่หากเป็นการสั่งให้ลูกหนี้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เช่น การสั่งให้เพิ่มทุน ลดทุน หรือการสั่งให้ลูกหนี้รายงานผลการประกอบกิจการ หน่วยงานดังกล่าวก็ต้องมาขออนุญาตจากศาลที่รับคำร้องขอเช่นกัน⁸²

กรณีดังกล่าวในทางปฏิบัติมักไม่ค่อยเกิดขึ้นเพราะในเมื่อหน่วยงานดังกล่าวได้ให้ความยินยอมในการที่ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการแล้วจึงไม่พึงที่จะใช้อำนาจตามกฎหมายมหาชนในส่วนของตนอีก

(2) การห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีแพ่งเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือเสนอข้อพิพาทที่ลูกหนี้จะต้องรับผิดชอบหรือได้รับความเสียหายให้อนุญาตตุลาการชี้ขาด

⁸⁰ ดู พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (6) (11)

⁸¹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (3)

⁸² สรุปความจาก คณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ. วุฒิสภา, "รายงานการประชุมคณะกรรมาธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่..) พ.ศ. ครั้งที่ 5/2541," 9 มกราคม 2541.

ถ้ามูลแห่งนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผนและห้ามมิให้ฟ้องลูกหนี้เป็นคดีล้มละลาย หากมีการฟ้องคดีหรือเสนอข้อพิพาทไว้แล้วให้งดการพิจารณาไว้⁶³

ในกรณีนี้หากเป็นคดีที่ศาลเห็นว่าการดำเนินกระบวนการพิจารณา ไกล่จะเสร็จสิ้นแล้ว ศาลอาจอนุญาตให้ศาลในคดีแพ่งดำเนินคดีต่อไปจนเสร็จก็ได้ เพื่อประโยชน์ และความสะดวกของเจ้าหนี้ในการพิสูจน์หนี้ในชั้นยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อไป

(3) การห้ามมิให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ ถ้ามูลหนี้ตามคำพิพากษาเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผน⁶⁴

(4) การห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินอันเป็นหลักประกัน⁶⁵

การที่ศาลจะมีคำสั่งปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้โดยอนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินหลักประกันได้นั้น จะต้องเข้าใจเงื่อนไขว่าการพักบังคับชำระหนี้ซึ่งจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันดังกล่าวทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอและทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการด้วย ซึ่งกฎหมายได้กำหนดการกระทำที่ถือว่าเป็นการให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอไว้หลายประการ ซึ่งจะได้ศึกษาอย่างละเอียดต่อไปข้อ 4.6.4

(5) การห้ามมิให้เจ้าของทรัพย์สินที่เป็นสาระสำคัญในการดำเนินกิจการของลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ สัญญาซื้อขายหรือสัญญาอื่นที่มีเงื่อนไขหรือเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์หรือสัญญาเช่าที่ยังไม่กำหนดเวลาที่ได้ตกลงกันได้ ติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินตามสัญญาที่อยู่ในความครอบครองของลูกหนี้หรือบุคคลอื่นที่อาศัยสิทธิของลูกหนี้รวมตลอดจนฟ้องร้องบังคับคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินและหนี้ซึ่งเกิดขึ้นจากสัญญาดังกล่าว⁶⁶

(6) การห้ามมิให้ลูกหนี้จำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ก่อนหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาระในทรัพย์สิน⁶⁷

การขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้ดูจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติมากที่สุด เนื่องจากในการประกอบกิจการของลูกหนี้ในระหว่างการทำแผนฟื้นฟูกิจการโดยผู้บริหารเดิมของลูกหนี้หรือผู้ทำแผน ซึ่งเป็นการบริหารกิจการรายวัน

⁶³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (4)

⁶⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (5)

⁶⁵ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (6)

⁶⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (8)

⁶⁷ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (9)

ย่อมต้องมีการจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้หรือก่อนหนี้ขึ้น การร้องขอปลดเปลื้องจากการพัก บังคับชำระหนี้ที่ได้มีการยื่นคำร้องต่อศาลล้มละลายกลางนั้น อาจแบ่งได้ตามประเภทของ นิติกรรมดังนี้

ก. การขอจำหน่ายทรัพย์สินหรือนำทรัพย์สินออกให้เช่า เพื่อนำ รายได้มาใช้ในการดำเนินกิจการ⁸⁸

ข. การขอก่อนหนี้และนำทรัพย์สินไปเป็นหลักประกันการชำระ หนี้ เช่น การขอกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน⁸⁹

ค. การขอชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ เช่นการขอชำระเบี้ยประกันภัย เป็นต้น หรือการขอจำหน่ายโอนทรัพย์สินเพื่อตีใช้หนี้⁹⁰

ง. การขอเบิกจ่ายเงินเพื่อจ่ายเป็นค่าบริการของผู้ทำแผนและ ค่าที่ปรึกษาทางกฎหมาย⁹¹

(7) การห้ามมิให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ งดให้บริการแก่ลูกหนี้⁹²

เป็นที่น่าสังเกตว่าการพักบังคับชำระหนี้ที่ห้ามมิให้เจ้าหนี้ซึ่งบังคับชำระ หนี้ได้เองตามกฎหมายยึดทรัพย์สินหรือขายทรัพย์สินของลูกหนี้ ตามมาตรา 90/12 (7) เป็นการ พักบังคับชำระหนี้ที่ห้ามการบังคับตามสิทธิของเจ้าหนี้ประเภทเดียวที่กฎหมายไม่เปิดโอกาสให้ ศาลที่มีคำสั่งรับคำร้องขอมีคำสั่งให้ปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ได้ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าอาจ เป็นนโยบายของรัฐที่ต้องการที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานของรัฐ เพราะถ้า หากหน่วยงานของรัฐสามารถบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่

⁸⁸ ดู คดีหมายเลขแดงที่ 556/2544 บริษัทคันทรี (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้

⁸⁹ ดู คดีหมายเลขแดงที่ พ.8/2542 บริษัทปัญญาผล เปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.12/2542 บริษัทปัญญาผล พัลพ์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ 678/2543 บริษัทบีไอพี เอนจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชัน จำกัด ลูกหนี้

⁹⁰ ดู คดีหมายเลขแดงที่ พ.8/2542 บริษัทปัญญาผล เปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.12/2542 บริษัทปัญญาผล พัลพ์ อินดัสตรี จำกัด ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ 637/2543 บริษัทสาธรรธานี จำกัด ลูกหนี้

⁹¹ ดู คดีหมายเลขแดงที่ 762/2543 บริษัทประสิทธิ์พัฒนา จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้, คดีหมายเลขแดงที่ พ.24/2543 บริษัทนครไทยสตรีปมิล จำกัด (มหาชน) ลูกหนี้

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 (11)

ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการเจ้าหนี้ราชการเหล่านี้ก็จะไม่ต้องมาร่วมในกระบวนการฟื้นฟูกิจการและไม่ต้องถูกปรับลดหนี้ลงไป

4.6.1.2 การขอปลดเปลื้องอันเนื่องมาจากการจำกัดสิทธิของผู้ร่อนนั้น ไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ⁹³

การขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้ เจ้าหนี้หรือบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิหรือผู้บริหารของลูกหนี้ ซึ่งถูกจำกัดสิทธิจากการพักบังคับชำระหนี้ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอเพื่อให้มีคำสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า การจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้หรือบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิ หรือทรัพย์สินที่ถูกจำกัดมิให้บังคับนั้น ไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ

การพิจารณาว่าสิทธิหรือทรัพย์สินใดมีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการหรือไม่ ต้องพิจารณาจากกิจการของลูกหนี้ ว่าลูกหนี้ประกอบกิจการอะไร มีความจำเป็นต้องใช้สอยทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่ หากลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินดังกล่าวในการใช้ในกิจการจะมีผลกระทบต่อกระดำเนินกิจการต่อไปของลูกหนี้หรือไม่ หากมีผลกระทบก็แสดงว่าทรัพย์สินนั้นมีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ เช่น ที่ดินที่ตั้งโรงงาน เครื่องจักรที่ใช้ในการผลิต ย่อมเป็นทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ ในขณะที่รถยนต์ประจำตำแหน่งของผู้บริหารที่เข้ามาอาจไม่ใช่ทรัพย์สินที่จำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการ ซึ่งกรณีเช่นนี้เจ้าของรถยนต์ที่เป็นผู้ให้เช่าอาจยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอ เพื่อขอเรียกเอารถยนต์คืนได้

4.6.1.3 การขอปลดเปลื้องอันเนื่องมาจากการจำกัดสิทธินั้นมิได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ⁹⁴

ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ในกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทยได้กำหนดให้เจ้าหนี้มีประกันจะต้องมาเข้าร่วมในกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ด้วย คือเจ้าหนี้มีประกันจะถูกระงับสิทธิที่จะบังคับชำระหนี้เอากับทรัพย์สินหลักประกัน โดยต้องคงรักษาทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันไว้ใช้ในกิจการก่อนในระหว่างที่ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ แต่ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ หากปรากฏว่าสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ เจ้าหนี้มีประกันก็

⁹³ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13 (1)

⁹⁴ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13 (2)

มีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ได้ โดยศาลอาจจะ
มีคำสั่งอนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันนำทรัพย์สินหลักประกันออกไปบังคับขายนำเงินมาชำระหนี้ได้
หรืออาจให้ลูกหนี้กระทำการอย่างใดอันเป็นการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกัน
อย่างเพียงพอได้ ซึ่งในเรื่องการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอนั้นจะได้กล่าว
โดยละเอียดต่อไปในข้อ 4.6.4

4.6.2 กระบวนพิจารณาคำร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้

กฎหมายได้บัญญัติให้อำนาจศาลที่รับคำร้องขอเท่านั้นที่มีอำนาจในการ
ที่จะมีคำสั่งอย่างใด ๆ เพื่อเป็นการปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้⁹⁵ การเริ่มต้นของ
กระบวนพิจารณาคำร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้อาจแบ่งได้ตามมูลเหตุ
แห่งการร้องขอ ดังนี้

4.6.2.1 การปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ซึ่งอาศัยมูลเหตุ อันเนื่องมาจากการถูกจำกัดสิทธิของการพักบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 90/12

กระบวนพิจารณาคำร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ใน
กรณีนี้ อาจเริ่มต้นจากการที่เจ้าหนี้หรือบุคคลซึ่งถูกจำกัดสิทธิหรือผู้บริหารของลูกหนี้ยื่นคำร้องขอ
ปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ต่อศาลที่รับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการ หรืออาจเกิดจากศาลที่รับ
คำร้องขอเห็นเองแล้วใช้ดุลพินิจพิจารณาปลดเปลื้องการพักบังคับชำระหนี้เป็นราย ๆ ไป

4.6.2.2 การขอปลดเปลื้องอันเนื่องมาจากการจำกัดสิทธิของ ผู้ร้องนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการหรือมิได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มี ประกันอย่างเพียงพอ

กระบวนพิจารณาคำร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ใน
กรณีนี้จะเกิดขึ้นจากการที่เจ้าหนี้และบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลที่รับคำร้องขอ
เพื่อให้มีคำสั่งปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ ซึ่งศาลเมื่อได้รับคำร้องขอแล้วจะต้อง
ดำเนินการพิจารณาเป็นการด่วน หากปรากฏข้อเท็จจริงว่าการจำกัดสิทธิของผู้ร้องไม่มี

⁹⁵ ดู พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 และมาตรา 90/13

ความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการหรือสิทธิของผู้ร้องซึ่งเป็นเจ้าหนี้มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอจริง ศาลจะต้องมีคำสั่งอย่างไร ตามที่เห็นสมควรเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้อง⁹⁶

4.6.3 รูปแบบของการปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้

เมื่อศาลที่รับคำร้องขอพิจารณาแล้ว เห็นว่าเจ้าหนี้หรือบุคคลที่ถูกจำกัดสิทธิได้รับความเสียหายจากการถูกห้ามบังคับตามสิทธิหรือห้ามกระทำการต่าง ๆ ศาลอาจมีคำสั่งอย่างไร อันเป็นการปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้ได้ การปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้จะอยู่ในรูปแบบใดก็ขึ้นอยู่กับการกระทำที่ถูกห้ามนั้น อันเป็นดุลพินิจของศาลที่จะกำหนดรูปแบบของการปลดปล่อยให้เหมาะสมและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายมากที่สุด โดยสามารถแบ่งได้ดังนี้

4.6.3.1 การอนุญาตให้มีการบังคับชำระหนี้หรือกระทำตามสิทธิแห่งตน

การปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้โดยวิธีนี้จะใช้กับกรณีที่การพักบังคับชำระหนี้ห้ามเจ้าหนี้หรือบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ บังคับชำระหนี้หรือกระทำตามสิทธิแห่งตน ตามที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราต่าง ๆ ของมาตรา 90/12 ได้แก่ การอนุญาตให้หน่วยงานที่กำกับดูแลกิจการของลูกหนี้สั่งเพิกถอนใบอนุญาตของลูกหนี้หรือสั่งให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการได้ การอนุญาตให้เจ้าหนี้ฟ้องร้องบังคับคดีกับลูกหนี้หรือให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีต่อไปได้ การอนุญาตให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้เอาหลักประกันได้ การอนุญาตให้เจ้าของทรัพย์สินตามสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาอื่น ๆ เรียกทรัพย์สินตามสัญญาคืน การอนุญาตให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภคดให้บริการลูกหนี้ได้ เป็นต้น

4.6.3.2 การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้

การปลดปล่อยจากการพักบังคับชำระหนี้โดยวิธีนี้ การพักบังคับชำระหนี้ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ เพียงแต่ศาลจะปรับแต่งแก้ไขให้มีระดับของการห้ามหรือจำกัดสิทธิ

⁹⁶ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/13 (1) และวรรคสอง

ที่น้อยลง เพื่อที่จะบรรเทาความเสียหายของเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิ การปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้โดยวิธีนี้จะใช้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจากการพักบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 90/12 และการจำกัดสิทธิหรือทรัพย์สินที่ถูกระงับการบังคับนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการหรือสิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ วิธีกรนี้จะใช้ในกรณีศาลอนุญาตให้ผู้ร้องกระทำการได้เพียงบางอย่าง แต่มิได้อนุญาตให้ผู้ร้องมีสิทธิเต็มที่ในการบังคับชำระหนี้จากลูกหนี้ ตัวอย่างเช่น ศาลอาจจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดของการพักบังคับชำระหนี้โดยการอนุญาตให้ผู้ร้องฟ้องร้องและดำเนินคดีต่อลูกหนี้ได้จนถึงศาลมีคำพิพากษา แต่ไม่อนุญาตให้บังคับคดีตามคำพิพากษา การแก้ไขเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะอยู่ในรูปแบบของการอนุญาตบางส่วนหรือการจำกัดสิทธิบางส่วน

4.6.3.3 การยกเลิกข้อกำหนดห้ามของการพักบังคับชำระหนี้

การปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้โดยการมีคำสั่งยกเลิกข้อกำหนดของการพักบังคับชำระหนี้ จะมีผลทำให้การพักบังคับชำระหนี้สิ้นสุดลง ดังนั้นผู้ร้องจึงสามารถเริ่มต้นกระทำการใดที่เคยถูกห้ามไว้ได้ การพักบังคับชำระหนี้จะสิ้นสุดทันทีเมื่อศาลมีคำสั่งให้ยกเลิก แต่การสิ้นสุดดังกล่าวจะไม่มีผลย้อนหลังทำให้การกระทำที่เป็นการละเมิดข้อกำหนดของการพักบังคับชำระหนี้ก่อนหน้าซึ่งไม่มีผลบังคับหรือเป็นโมฆกรรมกลับมามีผลบังคับขึ้นมา การปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้โดยวิธีนี้จะใช้กับเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจากการพักบังคับชำระหนี้ตามมาตรา 90/12 และการจำกัดสิทธิหรือทรัพย์สินที่ถูกระงับการบังคับนั้นไม่มีความจำเป็นต่อการฟื้นฟูกิจการหรือสิทธิของเจ้าหน้าที่มีประกันไม่ได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ

4.6.3.4 การสั่งให้กระทำการใด ๆ อันเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหน้าที่หรือผู้ถูกจำกัดสิทธิ

การปลดเปลื้องจากพักบังคับชำระหนี้ในกรณีนี้ มีผลทำให้การพักบังคับชำระหนี้ยังมีผลบังคับใช้อยู่เพียงแต่ศาลจะวางเงื่อนไขให้ลูกหนี้ต้องกระทำการใด ๆ เพื่อเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิ ตัวอย่างเช่น เจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้เนื่องจากการพักบังคับชำระหนี้ทำให้ผลประโยชน์ในทรัพย์สินหลักประกันของเจ้าหน้าที่เสื่อมค่าลง ศาลอาจอนุญาตให้การพักบังคับชำระหนี้ยังมีผลบังคับใช้อยู่ภายใต้

เงื่อนไขที่ว่า ลูกหนี้จะต้องหยุดการจัดการทรัพย์สินที่ทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่าลง หรืออาจต้องชดเชยค่าเสียหายให้แก่เจ้าหนี้ หรือผู้ประกอบการสาธารณูปโภคยื่นคำร้องของดการให้บริการแก่ลูกหนี้เนื่องจากลูกหนี้ค้างชำระค่าบริการมานาน ศาลอาจสั่งให้ผู้ประกอบการสาธารณูปโภคให้บริการแก่ลูกหนี้ต่อไป แต่ให้ลูกหนี้ต้องวางหลักประกันหรือหนังสือค้ำประกันของธนาคารให้ไว้แก่ผู้ประกอบการสาธารณูปโภค เพื่อเป็นประกันสำหรับการใช้บริการในระหว่างที่มีการฟื้นฟูกิจการ

4.6.4 การให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ

ดังที่ได้กล่าวในข้อ 4.6.1.3 แล้วว่า การไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอเป็นมูลเหตุหนึ่งที่จะร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ได้ แต่เพื่อที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของการฟื้นฟูกิจการ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรักษาทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันไว้ใช้ในกิจการต่อไป และเพื่อให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับความเสียหายในระหว่างนั้น การพักบังคับชำระหนี้จึงมีบทบัญญัติที่กำหนดวิธีการในการให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอไว้โดยเฉพาะ

4.6.4.1 พฤติการณ์ที่อาจร้องให้มีการคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ

ทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการ มีหลายประเภท แต่ส่วนใหญ่แล้วทรัพย์สินที่ใช้ในการประกอบกิจการของลูกหนี้ เช่น ที่ดินที่เป็นที่ตั้งโรงงาน เครื่องจักรในการผลิต ซึ่งเป็นทรัพย์สินชิ้นใหญ่ของลูกหนี้มักจะนำไปให้ไว้เป็นหลักประกันในการชำระหนี้กับเจ้าหนี้ ไม่ว่าจะนำไปจำนอง จำน่า หรือให้สิทธิยึดหน่วงไว้ ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินหลักประกันดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายที่บัญญัติรับรองสิทธินั้น แม้ลูกหนี้จะเข้าฟื้นฟูกิจการก็ไม่มีผลทำให้สิทธิของเจ้าหนี้มีประกันหมดไป เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม เจ้าหนี้มีประกันจะต้องได้รับชำระหนี้มีประกันดังกล่าว ไม่ว่าจะในรูปแบบของการชำระหนี้เพียงครั้งเดียวหรือการผ่อนชำระหนี้ตามแผน หรือไม่เช่นนั้นลูกหนี้จะต้องปล่อยยืมให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันไป แต่ตามปกติแล้วการพักบังคับชำระหนี้จะห้ามมิให้เจ้าหนี้มีประกันบังคับชำระหนี้จากทรัพย์สินหลักประกันในระหว่างที่ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ

การพักบังคับชำระหนี้ทำให้เจ้าหนี้มีประกันได้รับความเสี่ยงในการบังคับชำระหนี้ เพราะหากไม่มีมาตรการดังกล่าวเจ้าหนี้มีประกันสามารถบังคับกับทรัพย์สินหลักประกันได้ทันทีที่ลูกหนี้ผิดนัด และยังสามารถฟ้องบังคับทรัพย์สินหลักประกันต่อศาลได้ แต่เมื่อการพักบังคับชำระหนี้ห้ามเจ้าหนี้มีประกันบังคับกับทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกันในทันทีที่เจ้าหนี้มีสิทธิ มีผลทำให้เจ้าหนี้ได้รับความเสี่ยงที่มูลค่าของทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกันจะลดน้อยถอยลงไปในช่วงที่ลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากในกระบวนการฟื้นฟูกิจการจะต้องรักษาทรัพย์สินไว้เพื่อใช้ในการประกอบกิจการ อีกทั้งการฟื้นฟูกิจการตามแผนอาจต้องใช้เวลาพอสมควร หากลูกหนี้ฟื้นฟูกิจการสำเร็จความเสียหายของเจ้าหนี้มีประกันคงไม่เกิดขึ้นเนื่องจากจะได้รับชำระหนี้เต็มจำนวน แต่ถ้าหากลูกหนี้ไม่สามารถฟื้นฟูกิจการได้สำเร็จและต้องเข้ากระบวนการล้มละลาย และในที่สุดแล้วทรัพย์สินอื่นเป็นหลักประกันต้องถูกขายออกไปก็อาจได้ราคาที่ต่ำมาก ดังนั้น หากมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันลดลงจนน้อยกว่าจำนวนหนี้จะทำให้หนี้ในส่วนที่เป็นหนี้มีประกันที่เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้อื่นลดลง และทำให้หนี้ในส่วนที่ไม่มีประกันว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหรือไม่เพิ่มมากขึ้น

การให้ความคุ้มครองเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอจึงมีจุดประสงค์เพื่อลดความเสี่ยงที่เจ้าหนี้จะได้รับความเสียหายจากการพักบังคับชำระหนี้ โดยกำหนดให้ลูกหนี้ผู้ทำแผน หรือผู้บริหารแผน จะต้องกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้มูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันคงที่ หากต่อไปมีการบังคับหลักประกัน เจ้าหนี้มีประกันจะได้รับชำระหนี้มากที่สุดเท่าที่จะได้รับ เสมือนว่ามีการบังคับหลักประกันในทันทีที่ลูกหนี้ผิดนัด หากเจ้าหนี้มีประกันได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากอัตราส่วนระหว่างมูลค่าของทรัพย์สินกับจำนวนหนี้เปลี่ยนแปลงไป เจ้าหนี้สามารถใช้เหตุนี้ในการร้องขอปลดเปลื้องจากการพักบังคับชำระหนี้ได้ นอกเสียจากว่าลูกหนี้จะได้กระทำการใดอันเป็นการป้องกันมิให้ทรัพย์สินหลักประกันเสื่อมราคาลง โดยอาจวางเงินประกันเท่ากับมูลค่าของทรัพย์สินที่ลดลงหรือให้หลักประกันอื่นทดแทน เป็นต้น

4.6.4.2 องค์ประกอบในการพิจารณาว่ากรณีใดต้องได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ⁹⁷

ในการพิจารณาว่าสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันรายใดต้องได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอนั้น จะต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง อัตราส่วนระหว่างมูลค่าของ

⁹⁷ Brian A. Blum, Bankruptcy and debtor/creditor : example and explanations. pp.226-228

หลักประกันและจำนวนหนี้ในปัจจุบัน กับ อัตราส่วนระหว่างมูลค่าของหลักประกันและจำนวนหนี้ในอนาคต หากเป็นกรณีที่ทรัพย์สินเป็นหลักประกันจะต้องเก็บไว้ใช้ในการดำเนินกิจการตามแผน จะมีข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณา 3 ประการคือ

(1) หากมีการยกเลิกการพักบังคับชำระหนี้ และเจ้าหนี้บังคับกับทรัพย์สินหลักประกัน เจ้าหนี้จะได้ประโยชน์หรือไม่ จำนวนเท่าใด ซึ่งในประเด็นนี้จะต้องพิจารณาจากมูลค่าที่แท้จริงในปัจจุบันของทรัพย์สินหลักประกันกับจำนวนหนี้ที่ลูกหนี้มีอยู่ต่อเจ้าหนี้รายนี้

(2) หากยังการบังคับใช้การพักบังคับชำระหนี้ต่อไป และลูกหนี้ได้นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ในการดำเนินกิจการตามแผน จะเกิดปัญหาเรื่องการดำรงอัตราส่วนของมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันกับจำนวนหนี้หรือไม่ โดยต้องพิจารณาจากการคำนวณยอดหนี้ว่าจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใด เปรียบเทียบกับมูลค่าในอนาคตของทรัพย์สินหลักประกัน ซึ่งการคาดการณ์ถึงมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยในเรื่อง ราคาทรัพย์สินหลักประกันที่ทำการซื้อขายกันในขณะนั้น ราคาตลาดหลังหักค่าเสื่อมราคาแล้ว การเสื่อมคุณภาพเนื่องจากการใช้งาน ความเสี่ยงภัยที่จะเกิดภัยอันตรายต่อทรัพย์สินนั้นและวงเงินประกันภัยของทรัพย์สินหลักประกัน

(3) ความเป็นไปได้ที่การฟื้นฟูกิจการจะประสบความสำเร็จ หากการฟื้นฟูกิจการมีโอกาสสูงที่จะสำเร็จตามแผน ความเสี่ยงที่สุดทำลูกหนี้จะต้องล้มละลาย และเจ้าหนี้ต้องไปรอรับชำระหนี้จากการขายทรัพย์สินหลักประกันจะลดน้อยลง

จากองค์ประกอบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การพิจารณาว่าเจ้าหนี้มีประกันจะต้องได้รับความคุ้มครองเพียงพอหรือไม่ มิได้ขึ้นอยู่กับเพียงความเห็นและหลักฐานเกี่ยวกับมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันในปัจจุบันเท่านั้น แต่ยังต้องพิจารณาไปถึงการคาดการณ์ถึงมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันในอนาคต รวมถึงการประเมินถึงความเป็นไปได้ที่การฟื้นฟูกิจการจะสำเร็จตามแผนอีกด้วย ดังนั้นการพิจารณาของศาลจึงมีความยุ่งยากมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากคู่ความทั้งสองฝ่ายอ้างถึงข้อเท็จจริงที่ไม่ตรงกัน

4.6.4.3 วัตถุประสงค์และวิธีการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอ

กฎหมายได้บัญญัติถึงวิธีการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอไว้ 3 วิธีการด้วยกัน แต่มิได้มีวัตถุประสงค์ที่จะจำกัดขอบเขตของรูปแบบและวิธีการ

ของความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอไว้เพียง 3 วิธีเท่านั้น ดังนั้นลูกหนี้จึงสามารถกระทำการใด ๆ นอกเหนือจากวิธีการดังกล่าว อันเป็นการให้ประกันถึงผลประโยชน์ของเจ้าหนี้มีประกันได้

วิธีการให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันอย่างเพียงพอประกอบไปด้วย⁹⁸

(1) การชำระหนี้ในแก่เจ้าหนี้มีประกันในจำนวนเท่ากับมูลค่าที่ลดลงไปของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เพราะเหตุของการจำกัดสิทธินั้น โดยอาจจะชำระเป็นเงินสด หรือการผ่อนชำระเป็นงวด ๆ ได้ ตัวอย่างเช่น หากลูกหนี้มีรายได้จากการประกอบกิจการตามแผน ลูกหนี้อาจนำเงินไปชำระหนี้บางส่วนแก่เจ้าหนี้มีประกัน เพื่อที่จะได้ลดยอดหนี้ลงและเพื่อรักษาอัตราส่วนระหว่างหนี้สินและมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันไว้

(2) การให้หลักประกันแก่เจ้าหนี้มีประกันเพื่อชดเชยหลักประกันเดิมในจำนวนเท่ากับมูลค่าที่ลดลงไปของทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันที่ตกอยู่ภายใต้บังคับของการจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันในการที่จะบังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินที่เป็นหลักประกัน เพราะเหตุของการจำกัดสิทธินั้น ตัวอย่างเช่น หากลูกหนี้มีทรัพย์สินบางอย่างที่ไม่มีภาระติดพัน ลูกหนี้อาจจัดให้ทรัพย์สินนั้นเป็นหลักประกันเพิ่มเติมหรือทดแทนหลักประกันเดิมโดยทรัพย์สินที่ให้เพิ่มเติมหรือทดแทนหลักประกันเดิมนั้น จะต้องมีมูลค่าที่เท่ากับหรือมากกว่ามูลค่าที่ลดลงของหลักประกันเดิม

(3) มีดำเนินการอื่นใดที่เจ้าหนี้มีประกันนั้นให้ความยินยอมหรือที่ศาลเห็นว่าจะทำให้เจ้าหนี้มีประกันสามารถได้รับชำระหนี้ของตนตามมูลค่าทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในเวลาที่มีการยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ตามสัญญาเมื่อการฟื้นฟูกิจการสิ้นสุดลง

การให้ความคุ้มครองสิทธิของเจ้าหนี้มีประกันตามวิธีการนี้จะให้อำนาจแก่ลูกหนี้ในการที่จะกระทำวิธีการใดก็ได้เพื่อชดเชยมูลค่าของทรัพย์สินหลักประกันที่ลดลง โดยจะไม่จำกัดรูปแบบของวิธีการแต่กำหนดมาตรฐานของการให้ความคุ้มครองเท่านั้น ดังนั้นศาลจึงต้องเป็นผู้พิจารณาว่าวิธีการให้ความคุ้มครองที่ลูกหนี้ให้แก่เจ้าหนี้มีประกันนี้ เป็นการให้หลักประกันว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ของตนตามมูลค่าทรัพย์สินอันเป็นหลักประกันในเวลาที่มิ

การยื่นคำร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ตามสัญญา เมื่อการฟื้นฟูกิจการสิ้นสุดลงหรือไม่

4.7 ผลของการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้

ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่า การพักบังคับชำระหนี้มีผลบังคับใช้ในทันทีที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้พิจารณา โดยไม่คำนึงว่าเจ้าหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจะได้ทราบถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้พิจารณาหรือไม่ เจ้าหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิจึงไม่อาจอ้างเอาความไม่รู้ถึงการที่ศาลมีคำสั่งรับคำร้องขอมากระทำฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ ดังนั้นหากมีการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ไม่ว่าจะกระทำโดยเจตนาหรือไม่เจตนา จะไม่มีผลทำให้ผู้ฝ่าฝืนได้รับผลประโยชน์ใด ๆ อันได้เปรียบผู้อื่น สิทธิใด ๆ ตามกฎหมายที่เจ้าหนี้ได้มาเนื่องจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้จะไม่มีผลบังคับแต่อย่างใด

4.7.1 ผลโดยทั่วไปของการกระทำฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้

4.7.1.1 ผลในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรืออนุญาตไต่ตุลาการมีคำชี้ขาดที่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้⁹⁹

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลหรือคำชี้ขาดของอนุญาตไต่ตุลาการที่ขัดหรือแย้งกับข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ในมาตรา 90/12 อนุมาตราใดอนุมาตราหนึ่ง จะไม่มีผลผูกพันลูกหนี้ อันหมายความว่าคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล หรือคำชี้ขาดของอนุญาตไต่ตุลาการไม่อาจที่จะใช้บังคับลูกหนี้ได้และลูกหนี้ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตาม ตัวอย่างเช่น ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรืออนุญาตไต่ตุลาการจะมีคำชี้ขาดบังคับให้ลูกหนี้กระทำการใด ๆ ในระหว่างที่ลูกหนี้เข้าฟื้นฟูกิจการหรือมีคำสั่งให้บังคับคดีกับทรัพย์สินของลูกหนี้ และมูลหนี้ตามฟ้องหรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลเห็นชอบด้วยแผน คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล หรือคำชี้ขาดของอนุญาตไต่ตุลาการ ดังกล่าวก็ไม่มีผลผูกพันที่ลูกหนี้จะต้องชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และไม่จำเป็นต้องให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่งศาล

⁹⁹ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 วรรคสาม

4.7.1.2 ผลของการออกคำสั่ง การทำนิติกรรม หรือการชำระหนี้ใด ๆ ที่เป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้¹⁰⁰

การออกคำสั่งของนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท นายทะเบียนนิติบุคคล ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลซึ่งเป็นลูกหนี้ การทำนิติกรรม หรือการชำระหนี้ใด ๆ ที่ขัดหรือแย้งกับข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ในมาตรา 90/12 อนุมาตราใด อนุมาตราหนึ่ง การนั้นมีผลเป็นโมฆะ อันหมายความว่า การออกคำสั่งหรือการทำนิติกรรมหรือการชำระหนี้ใด ๆ นั้นเสียเปล่าไป เสมือนว่ามิได้มีการกระทำเช่นนั้นเกิดขึ้น ไม่อาจให้สัตยาบันแก่กันได้ และผู้มีส่วนได้เสียคนหนึ่งคนใดจะยกความเสียเปล่าแห่งโมฆกรรมขึ้นกล่าวอ้างก็ได้¹⁰¹ ตัวอย่างเช่น การที่นายทะเบียนจดทะเบียนเลิกนิติบุคคลที่เป็นลูกหนี้ หรือหน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลลูกหนี้มีคำสั่งเพิกถอนใบอนุญาตลูกหนี้หรือให้ลูกหนี้หยุดประกอบกิจการ คำสั่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีผลเป็นโมฆะเสียเปล่าไปเสมือนว่ามิได้มีการออกคำสั่งเช่นนั้น หรือในกรณีที่ภายหลังจากที่ศาลรับคำร้องขอผู้บริหารของลูกหนี้ได้ไปทำนิติกรรมที่ก่อให้เกิดภาวะผูกพันต่อทรัพย์สินของลูกหนี้อันมิใช่เป็นทางคำปกติของลูกหนี้ นิติกรรมดังกล่าวมีผลเป็นโมฆะ

4.7.2 ความรับผิดอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้

ในเรื่องความรับผิดอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนข้อห้ามของการพักบังคับชำระหนี้ กฎหมายได้บัญญัติความรับผิดในทางอาญาแต่เฉพาะทางฝ่ายลูกหนี้ ในกรณีที่ลูกหนี้ไปจำหน่าย จ่าย โอน ให้เช่า ชำระหนี้ ก่อหนี้ หรือกระทำการใด ๆ ที่ก่อให้เกิดภาวะในทรัพย์สินเพียงกรณีเดียวเท่านั้น¹⁰² แต่ไม่มีบทบัญญัติที่กำหนดความรับผิดของเจ้าหนี้ ลูกหนี้หรือผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิ ในความเสียหายในทางแพ่งอันเกิดจากการกระทำละเมิดดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการจงใจหรือไม่จงใจฝ่าฝืน ซึ่งในเรื่องนี้จะได้ทำการวิเคราะห์โดยละเอียดในบทที่ 5 ต่อไป

¹⁰⁰ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/12 วรรคสี่

¹⁰¹ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 172

¹⁰² พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2483 มาตรา 90/82